ORTODOKSİA

Ahlakî ve dinî resale

Müdiri mes'ul
MELETİOS LUKAKİS

Mahal idare
FENER RUM PATRİKHANESİ

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

Περιοδικὸν ἠθικοθρησκευτικὸν

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Ἔτος ΙΔ' — ΚΠολις. — Ἀπρίλιος 1939. — Τεῦχος 4.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ

† ΒΕΝΙΑΜΙΝ

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Παντὶ τῷ πληρώματι τῆς Ἐκκλησίας χάριν καὶ εἰρήνην παρὰ τοῦ ἐνδόξως ἀναστάντος Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

« Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ ». Ἀγαλλιασώμεθα ἐν αὐτῇ, ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, Οὗ τὰ σεπτὰ καὶ ἅγια Πάθη, ἀναπαριστῶντα τὸ μέγα δρᾶμα τῆς θείας οἰκονομίας,

ἐν κατανύξει ψυχῆς παρηκολουθήσαμεν ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ Ναῷ κατὰ τὴν διανυθεῖσαν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Ἑβδομάδα, ἐκ τοῦ Μνημείου ὡς Νυμφίος ἐκ παστάδος προέκυψε σήμερον, θανατώσας τὸν θάνατον καὶ συναναστήσας καὶ ἡμᾶς, νεκρωθέντας τῇ ἁμαρτίᾳ.

Εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ καὶ σκιρτήσωμεν ἐν ἀγαλλιάσει ψυχῆς καὶ πνεύματος ὅτι τὸ ἀπαύγασμα τῆς δόξης τοῦ Πατρός, ἡ σοφία καὶ δύναμις, ἐν τῇ Ἀναστάσει Αὐτοῦ ἐχαρίσατο τῇ Ἐκκλησίᾳ Αὐτοῦ τὴν ἐπαγγελίαν τῆς ἀθανασίας.

Σήμερον τῆς ἁμαρτίας τὸ κράτος ἐλύθη, τὸ νῖκος τοῦ θανάτου ἠφάνισται καὶ ζωὴ ἡμῖν ἐκ τοῦ Τάφου ἀνέτειλε. «Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια».

Δεῦτε λοιπὸν καὶ ἡμεῖς, τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, δεῦτε λάβωμεν φῶς ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου φωτὸς καὶ περιηυγασμένοι τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν πανηγυρίσωμεν καὶ τιμήσωμεν τὴν ἡμέραν ταύτην, τὴν κλητὴν καὶ ἁγίαν, τὸ μέγα καὶ ἱερώτατον Πάσχα. Πανηγυρίζοντες δὲ ἀναπέμψωμεν ἐν πρώτοις εὐχαριστίαν ἔνθερμον τῷ καταξιώσαντι ἡμᾶς ἐπὶ τὴν προσκύνησιν καὶ τὸν ἑορτασμὸν αὐτῆς φθάσαι Ἁγίῳ Θεῷ καὶ αἰνέσωμεν τὸ εὐλογημένον Αὐτοῦ Ὄνομα ἀπὸ καρδίας. Λαμπρυνόμενοι δ' εἶτα ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ἑορτῇ, ψάλωμεν τὸν θρίαμβον τοῦ Λυτρωτοῦ τῶν ψυχῶν, τὴν νίκην τὴν μεγάλην, ἥν ὑπὲρ ἡμῶν ἤρατο ὁ Ἰσχυρός, τὴν βασιλείαν τοῦ Πνεύματος τὴν αἰώνιον, ἥν ἵδρυσεν ὁ Νέος Ἀδάμ, ἐργασάμενος ἐν μέσῳ τῆς γῆς τὴν σωτηρίαν. Μηδεὶς μείνῃ ἀμέτοχος τοῦ ἑορτασμοῦ. Καὶ οἱ πεφορτισμένοι ἐκ τῶν βιωτικῶν δυσχερειῶν, καὶ οἱ ἐν θλίψει καὶ οἱ ἐν ἀπογνώσει ἀντλησάτωσαν σήμερον ἐλπίδα καὶ λαβέτωσαν ἀνακούφισιν καὶ παραμυθίαν.

Δοξολογοῦντες τὸν Ἀναστάντα διὰ τὴν δωρηθεῖσαν ἡμῖν σωτηρίαν, λάβωμεν μυχίως τὴν στερρὰν ἀπόφασιν ὅπως βαδίσωμεν ἐπὶ τὰ ἴχνη, ἅπερ ἐχάραξεν Ἐκεῖνος. Τηρήσωμεν

πρὸ πάντων τὴν καινὴν ἐντολήν, ἥν ἔδωκεν ἡμῖν, τὴν ἐντολὴν τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης, τῆς εὐποιίας πρὸς τὸν πάσχοντα ἀδελφόν, ὅν Ἐκεῖνος ἀδελφὸν Αὐτοῦ ὀνομάζει, καὶ Ἑαυτῷ λογίζεται ὅσα ὑπὲρ αὐτοῦ ποιοῦμεν. Τηρήσωμεν ταύτην καὶ πάντοτε μέν, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὰς ἁγίας ταύτας ἡμέρας, δαψιλέστερον κατ' αὐτὰς τὰ ἔργα τῆς εὐποιίας καὶ τῆς ἐλεημοσύνης ἀγαθῇ τῇ διαθέσει ἀσκοῦντες.

Ταῦτα ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ἡμέρᾳ πατρικῶς ἀπευθύνοντες πᾶσιν ὑμῖν καὶ ἐν ἀγάπῃ προσαγορεύοντες ὑμᾶς, εὐχόμεθα ὅπως ὁ ἐνδόξως Ἀναστὰς Κύριος ἡμῶν καὶ Σωτὴρ ἐπιδαψιλεύῃ πάντοτε πλουσίαν τὴν χάριν καὶ τὴν χαρὰν τῆς Ἁγίας Αὐτοῦ Ἀναστάσεως ὑμῖν τε καὶ τοῖς οἴκοις ὑμῶν καὶ παραμυθῇ καὶ στηρίζῃ πάντοτε τὰ νοήματα ὑμῶν καὶ τὰς καρδίας.

Αὐτὸς καὶ εἰς ἅπασαν τὴν ἀνθρωπότητα δῴη τὴν εἰρήνην Αὐτοῦ τὴν ποθουμένην καὶ πανταχόθεν ἐπιζητουμένην, ἵνα, ἀπαρνησαμένη τὴν ἔχθραν καὶ τὴν πλεονεξίαν, βαδίσῃ δι' αὐτῆς τὴν ὁδὸν τοῦ θελήματος τοῦ Οὐρανίου Πατρός.

Χριστὸς Ἀνέστη, τέκνα ἡμῶν ἀγαπητά.

Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Πάσχα τοῦ 1939.

† Ὁ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

Η Α. ΧΑΡΙΣ Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΑΝΤΟΥΑΡΙΑΣ Κ. ΚΟΣΜΟ ΛΑΓΚ ΕΙΣ ΤΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ

Τῇ 14ῃ τοῦ μ. προσῆλθεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, καθὼς ἀνήγγειλε τηλεγραφικῶς ἐξ Ἀθηνῶν, πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ὁ σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας κ. Κόσμο Λάγκ.

Τὴν Α. Χάριν, συνοδευομένην ὑπὸ τοῦ Πρωθιερέως τῆς ἐνταῦθα Ἀγγλικανικῆς παροικίας αἰδεσιμολ. πατρὸς Ὄκλεϋ, παρέλαβεν ἀπὸ τῆς ἐξωτερικῆς πύλης τοῦ Πατριαρχείου καὶ ὡδήγησεν πρὸς τὸν πάνσεπτον Πατριαρχικὸν Ναὸν ὁ Μ. Διερμηνεὺς τῶν Πατριαρχείων κ. Σπ. Κωνσταντινίδης. Ἐν τῷ προαυλίῳ τοῦ Ναοῦ καὶ ἑκατέρωθεν ἵσταντο παρατεταγμένοι ὀκτὼ Ἀρχιμανδρῖται τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ΚΠόλεως, φέροντες ἐπανωκαλύμμαυχα, εἰς τὸ βάθος δὲ τοῦ προαυλίου ὁ πανοσιολογ. Μ. Ἀρχιδιάκονος κ. Μάξιμος μετὰ τριῶν διακόνων καὶ ἐπὶ κεφαλῆς ὅλων οἱ σεβ. Μητροπολῖται Σάρδεων καὶ Πισιδίας κ. Γερμανὸς καὶ Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων κ. Γεννάδιος, φέροντες ἐπανωκαλύμμαυχον, ἐγκόλπιον καὶ σταυρόν, καὶ ὁ πανοσιολ. Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιμ. κ. Κύριλλος, φέρων ἐπανωκαλύμμαυχον καὶ σταυρόν, οἵτινες καὶ χαιρετίσαντες ὡδήγησαν τὴν Α. Χάριν εἰς τὸν Ναόν, προπορευομένου τοῦ Πατριαρχικοῦ Πρεσβυτερίου μετὰ δύο Πατριαρχικῶν διακόνων, ἐνδεδυμένων πάντων τὰς λειτουργικὰς αὐτῶν στολὰς καὶ τῶν διακόνων κρατούντων δικηροτρίκηρα. Ἐν τῷ Ναῷ ἡ Α. Χάρις ὡδηγήθη εἰς τὸ μεσαῖον ἡγεμονικὸν στασίδιον καὶ σεπτῇ Πατριαρχικῇ ἐντολῇ χοροστατοῦντος τοῦ Α΄. τῇ τάξει σεβ. Μητροπολίτου Χαλκηδόνος κ. Μαξίμου ἐτελέσθη δοξολογία κατὰ τὸ εἰθισμένον Τυπικόν.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς Δοξολογίας, διὰ τοῦ προαυλίου τοῦ Ναοῦ, προπορευομένων δύο κλητήρων καὶ τῶν ὡς ἄνω ὀκτὼ Ἀρχιμανδριτῶν, τῶν δὲ διακόνων ἑπομένων καὶ κλειόντων τὴν ὅλην πομπήν, ἡ Α. Χάρις ὡδηγήθη διὰ τῆς κυρίας εἰσόδου, ἔνθα ἦσαν παρατεταγμένοι οἱ λαϊκοὶ Τμηματάρχαι τῶν Πατριαρχείων, εἰς τὴν « Αἴθουσαν τῆς Παναγίας », ὅπου παρετάχθησαν καὶ ὑποκλιθέντες ἐσταμάτησαν οἱ προπορευόμενοι ὀκτὼ Ἀρχιμανδρῖται. Ἐκεῖθεν διὰ τῆς Αἰθούσης τῶν Πατριαρχῶν, ὅπου ἵσταντο καὶ ὑπεκλίθησαν οἱ θεοφιλ. Ἐπίσκοποι, φέροντες ἐπανωκαλύμμαυχον καὶ ἐγκόλπιον, ἡ Α. Χάρις ὡδηγήθη εἰς τὴν Αἴθουσαν

τοῦ Μεγάλου Συνοδικοῦ, ἔνθα ἀνέμενον ἡ Α. Θ. Παναγιότης καὶ οἱ σεβ. Συνοδικοὶ Μητροπολῖται.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὑπεδέχθη τὴν Α. Χάριν ἐπὶ τῆς εἰσόδου τῆς Αἰθούσης τοῦ Μεγάλου Συνοδικοῦ καὶ χαιρετίσασα Αὐτὴν ὡδήγησεν εἰς τὴν πρώτην ἐκ δεξιῶν ἕδραν, μεθ᾽ ἣν ἵσταντο κατὰ σειρὰν οἱ σεβ. Συνοδικοὶ Μητροπολῖται, φέροντες ἐπανωκαλύμμαυχον, ἐγκόλπιον καὶ σταυρόν.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης προσεφώνησε τὴν Α. Χάριν ὡς ἑξῆς:

Σεβασμιώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Ὑπὸ τὴν χαρὰν καὶ τὸ φῶς τῶν ἁγίων τούτων ἡμερῶν τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἁγίας Ἀναστάσεως γηθοσύνως χαιρετίζομεν ἐν τῇ πανσέπτῳ ταύτῃ καὶ παλαιφάτῳ Ἀκροπόλει τῆς Ὀρθοδοξίας τὴν Ὑμετέραν Χάριν, τὸν γεράσμιον Πριμᾶτον τῆς φίλης καὶ μεγάλης Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας κύριον Κόσμο Λάγκ. Διδόντες δὲ ἐγκάρδιον ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν ἐν ἀγάπῃ καὶ τιμῇ βαθείᾳ, βοῶμεν μετὰ τοῦ Ὑμνογράφου τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας: Πάσχα μέγα, Πάσχα ἄμωμον, Πάσχα μυστικόν.

Ὃν τρόπον ἔρχεται τὸ Πάσχα μετὰ τοῦ μεγάλου ρυθμοῦ τῶν αἰωνίων πραγμάτων καὶ ἐνσταλάζει εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν γαλήνην καὶ ἐλπίδα, οὕτως ἔρχονται καὶ αἱ συναντήσεις ἡμῶν καὶ συνομιλίαι καὶ στοχασμοὶ τῆς εὐαισθησίας καὶ τοῦ λεπτοῦ πνεύματος τῆς ἀγάπης ἡμῶν.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἰδιαιτέρως ἀναπολοῦμεν ὅσα ἡ Ὑμετέρα Χάρις, ἡ τιμία Κορυφὴ τῆς φίλης Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, εἰργάσατο ἐν τῷ θεοφιλεῖ Αὐτῆς ζήλῳ ὑπὲρ τῆς προσεγγίσεως τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἀνυψώσεως τοῦ πνεύματος τῆς ἀγάπης. Ἀναμιμνησκόμεθα ὅσα τίμια, ὅσα σεμνά, ὅσα ἅγια ὑπὲρ τούτου Αὕτη ἐμόχθησε. Κύριος εὐλογοῖ τὰ ἔργα Ὑμῶν καὶ κατευθύνοι τὰ διαβήματα πάντων εἰς δόξαν Αὐτοῦ. Ἀμήν.

Ἐπὶ τῷ εὐφροσύνῳ δὲ γεγονότι τῆς συναντήσεως ἡμῶν

ταύτης, ἑνώσωμεν τὰς δεήσεις ἡμῶν πρὸς τὸν Ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν Κύριον καὶ Ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἡμῶν, τὸν Ἄρχοντα τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου, ἵνα φιμώσῃ τὰς θυέλλας καὶ ἀποκαταστήσῃ τὸ πνεῦμα τῆς ἀμοιβαίας τῶν ἐθνῶν ἀγάπης καὶ ἀλληλεγγύης καὶ συνεργασίας. Γένοιτο!

Ἡ Α. Χάρις ἀπήντησεν:

Εἶμαι πολὺ συγκεκινημένος, διότι εὑρίσκομαι εἰς τὸ Κέντρον τῆς Ὀρθοδοξίας, τὸ ὁποῖον πρώτην φορὰν ἐπισκέπτεται Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας. Ἰδιαιτέρως δὲ θεωρῶ ἐμαυτὸν εὐτυχῆ, διότι ἡ ἐπίσκεψίς μου συμπίπτει κατὰ τὰς ἑορτὰς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος. Εὐχαριστῶ θερμῶς τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα καὶ τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον διὰ τὴν ὑποδοχὴν ἧς ἔτυχον ἐνταῦθα, τῆς αὐτῆς δὲ ὑποδοχῆς ἔτυχον καὶ ἐν Ἀθήναις.

Εὐχαριστῶ ἐπίσης τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα διὰ τὰς ἀποστολὰς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τὰς ὁποίας εὐηρεστήθητε νὰ ἀποστείλητε εἰς τὴν Συνδιάσκεψιν τοῦ Λάμπεθ Πάλας. Διακαὴς πόθος μου εἶνε ὅπως αἱ πλέον ἢ φιλικαὶ σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο ἡμῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀποβῶσι στενώτεραι. Κατὰ τὸ Συνέδριον τοῦ Λάμπεθ Πάλας κατὰ τὸ 1940, εἰς ὅ θὰ παραστῶσι 350 Ἐπίσκοποι τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀντιπρόσωποι τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, θὰ δηλώσω ὅτι αἱ σχέσεις τῶν δύο ἡμῶν Ἐκκλησιῶν κατέστησαν ἔτι στενώτεραι. Θέλω νὰ εὐχαριστήσω ἐπίσης τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα διὰ τὴν συνεργασίαν, τὴν ὁποίαν εὑρίσκω ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἁγίου Θυατείρων, ὅν διακρίνει πεῖρα καὶ εὐθικρισία.

Εὐχηθῶμεν ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς καταπαύσῃ τὰς μεγάλας θυέλλας, αἱ ὁποῖαι ταράττουσι τὰ Ἔθνη.

Ἀκολούθως ἡ Α. Θ. Παναγιότης παρουσίασε τοὺς σεβ. Συνοδικοὺς Μητροπολίτας, καὶ ἐξαγαγοῦσα τὸ ἕτερον ἐκ τῶν ἐγκολπίων τὰ ὁποῖα ἔφερεν ἀνήρτησε τοῦτο εἰς τὸ στῆθος τῆς Α. Χάριτος, εἰποῦσα ὅτι προσφέρει τὸ ἐγκόλπιον τοῦτο εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐπισκέψεως τῆς

Α. Χάριτος εἰς τὸ Ἱερὸν Κέντρον τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ ἀναρτᾷ τοῦτο εἰς τὸ στῆθος Αὐτῆς, τὸ ὁποῖον περικλείει θησαυροὺς ἀγάπης πρὸς τὴν Ὀρθοδοξίαν. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀσπαζομένη τὴν Α. Χάριν εἶπεν : « Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ. »

Ἡ Α. Χάρις συγκεκινημένη μέχρι δακρύων ἀπήντησεν ὅτι θὰ φέρῃ τὸ ἐγκόλπιον τοῦτο πάντοτε ἐπὶ τοῦ στήθους Αὐτῆς καὶ θὰ εἶνε τοῦτο ἓν σύμβολον τῆς πραγματικότητος, ὅτι εἰς τὴν καρδίαν Αὐτῆς θὰ ἔχῃ τὴν Ὀρθοδοξίαν.

Κατὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς Α. Χάριτος ἡ Α. Θ. Παναγιότης προσέφερεν Αὐτῇ Πασχάλια ᾠά, ἐπηκολούθησε δὲ φωτογράφησις ἐν συμπλέγματι τῆς Α. Θ. Παναγιότητος μετὰ τῆς Α. Χάριτος καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ συμπλέγματι Αὐτῶν καὶ τῶν μελῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, μεθ᾽ ὃ ἡ Α. Χάρις ἀνεχώρησε, προπεμφθεῖσα μετὰ τῶν αὐτῶν καὶ κατὰ τὴν ἄφιξιν Αὐτῆς ἐκδηλώσεων τιμῆς καὶ σεβασμοῦ.

Ἡμίσειαν ὥραν μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς Α. Χάριτος ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετὰ τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν Σάρδεων καὶ Ἡλιουπόλεως ἐν συνοδείᾳ καὶ τοῦ Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Μ. Διερμηνέως ἀνταπέδωκε τῇ Α. Χάριτι τὴν ἐπίσκεψιν εἰς τὸ μέγαρον τῆς ἐνταῦθα Ἀγγλικῆς Πρεσβείας.

ΕΠΙ ΤΗι ΕΙΣ ΤΟ ΟΙΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΝΤΑΟΥΡΙΑΣ

Ἓν βλέμμα πρὸς τὸ παρελθόν.

Ἡ κατὰ τὴν 14 Ἀπριλίου γενομένη εἰς τὸ Οἰκ. Πατριαρχεῖον ἐπίσκεψις τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κανταουρίας κ. Κόσμο Λάγκ, κληρικοῦ σοβαροῦ καὶ εὐσεβοῦς, δὲν ἠμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ὡς γεγονὸς μεμονωμένον καὶ ὅλως ἀσύνδετον πρὸς τὸ παρελθόν. Ἡ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπίσκεψίς του ἦτο τυχαῖον ταξίδιον τὸ ὁποῖον ὑπηγόρευσαν λόγοι ὑγείας. Ἡ προμνησθεῖσα ὅμως ἐπίσκεψις εἰς τὸ Πατριαρχεῖόν μας ὑπῆρξε τὸ φυσικὸν ἐπακόλουθον τῶν μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν σχέσεων καὶ συζητήσεων ἀρξαμένων πρὸ τριῶν περίπου αἰώνων.

Ἤδη ὁ « πολύφημος καὶ πολύσοφος » Κύριλλος ὁ Λούκαρις κατὰ τὸ 1616 ἔστειλεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν τότε Κανταουρίας Γεώργιον Abbot διὰ τῆς ὁποίας μεταξὺ ἄλλων ἐξέφραζεν εὐχαριστίας διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ τελευταίου γενομένην πρότασιν περὶ ἀποστολῆς εἰς Ἀγγλίαν νέου τινὸς τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἀνωτέραν μόρφωσιν. Τοιοῦτος

τῷ 1617 εἶχεν ἀποσταλῇ ὁ γνωστὸς Μητροφάνης ὁ Κριτόπουλος κατόπιν πατριάρχης Ἀλεξανδρείας. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ Μητροφάνους ἀπέβλεπε καὶ εἰς τὴν καλλιέργειαν στενωτέρων σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἂν μὴ καὶ εἰς ἕνωσιν αὐτῶν ἐν ἀπωτέρῳ ἢ καὶ προσεχεῖ μέλλοντι. Ἄλλως τε αὐτὸς ὁ Μητροφάνης προκειμένου περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς εἰς Ἀγγλίαν ἐκ μέρους τοῦ Λουκάρεως ἀποστολῆς του ἔγραφεν ὅτι ἀπεστάλη «εἰς ἔργον πρὸς δόξαν Θεοῦ ἀφορῶν» [1]. Ὁ κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1620 ἐκλεγεὶς οἰκ. Πατριάρχης ἴδιος Κύριλλος, συναποκομίσας μεθ' ἑαυτοῦ πολύτιμον χειρόγραφον κώδικα τῆς Ἁγίας Γραφῆς, Ἀλεξανδρινὸν ἐπονομασθέντα, ἐδώρησεν αὐτὸν κατὰ τὸ 1628 διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεως τῆς Μ. Βρεταννίας Thomas Rowe εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Ἀγγλίας Κάρολον τὸν Αον [2].

Νέα ἐπαφὴ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἐπίσημος καὶ ἀνεπίσημος ἐγένετο μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1670 καὶ 1677, ὁπότε ἱερεὺς (Chaplain) τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει βρεττανικῆς πρεσβείας ἦτο ὁ σοφὸς John Covel χρηματίσας προηγουμένως ἢ καὶ συγχρόνως ἱερεὺς τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ «Levant Company». Ὡς ἱερεὺς τῆς Βρεττανικῆς πρεσβείας διεδέχθη τὸν Luke. Κατὰ τὸ 1672 ἐκόμισεν εἰς Ἀγγλίαν τὴν ἀπάντησιν ἵνα ἐπιδώσῃ αὐτὴν πρὸς τοὺς ἐκεῖ φιλέλληνας τοὺς ἐρωτήσαντας ὅπως φρονεῖ ἡ Ἀνατολικὴ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησία. Τὴν ἀπάντησιν ταύτην ὑπέγραψαν ὁ τότε ἐν ἐνεργείᾳ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Διονύσιος ὁ Δ'., οἱ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Παΐσιος, Διονύσιος ὁ Γ' καὶ ὁ Μεθόδιος, ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Παΐσιος καὶ πολλοὶ ἀρχιερεῖς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Ὁ John Covel συνῆψεν ἐν Κωνσταντινουπόλει σχέσεις μετὰ τοῦ διασήμου Μανωλάκη Μάνου (ἀρχιγουνάρεως) τοῦ ἐκ Καστορίας, τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων καὶ πρὸ πάντων μετὰ

---

[1]) Φιλαρέτου Βαφείδου, μητροπολίτου Διδυμοτείχου, κατόπιν Ἡρακλείας, «Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία» τόμ. Γα. σελ. 57 καί σημ. 1.

[2]) Ὁ κώδιξ οὗτος ἀπὸ τοῦ 1098 ἐφυλάσσετο ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας. Ἐγράφη κατὰ τον πέμπτον αἰῶνα. Ὁ Κύριλλος ὁ Λούκαρις ἐδώρησεν αὐτὸν κυρίως εἰς τὸν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας Ἰάκωβον τὸν Αον, τούτου ὅμως ἐν τῷ μεταξὺ ἀποθανόντος παρέλαβεν αὐτὸν ὁ Κάρολος ὁ Α'ος. Μέχρι τοῦ 1757 ἐφυλάσσετο ἐν τῇ Βασιλικῇ Βιβλιοθήκῃ. Κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἐναπετέθη ἐν τῷ Βρεττανικῷ Μουσείῳ ὅπου καὶ εὑρίσκεται μέχρι τῆς σήμερον. Ὁ πρέσβυς Rowe καὶ ἄλλα χειρόγραφα περιελθόντα εἰς χεῖράς του εἴτε δι' ἀγορᾶς εἴτε διὰ δωρεᾶς ἔστειλεν εἰς Ἀγγλίαν. Ἀρκετὰ τούτων εὑρσίκονται ἐν Ὀξφόρδῃ ἐν τῇ Βοδλιανῇ βιβλιοθήκῃ προερχόμενα ἐκ τῆς ἐν Χάλκῃ Μονῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ φέροντα τὴν ἀφιέρωσιν τοῦ Ἡγουμένου Μητροφάνους κατόπιν Οἰκ· Πατριάρχου.

τοῦ ὀφφικιάλου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, Ρεφερενταρίου καὶ εἶτα Λογοθέτου, Ἰωάνου Θαλασσηνοῦ. Ἐπιστρέψας εἰς Ὀξφόρδην καὶ διορισθεὶς διευθυντὴς τοῦ αὐτόθι κολλεγίου τοῦ Χριστοῦ ὁ Ἑλληνομαθὴς καὶ ἔν τισι τὸν Μαρτῖνον Κρούσιον ὑπενθυμίζων Covel ἀντήλλαξε διαφόρους ἐπιστολὰς μετὰ τοῦ Θαλασσηνοῦ τὰς ὁποίας ἐδημοσίευσα ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ τῆς Φωτιείου Βιβλιοθήκης μου. 3) Ὁ Θαλασσηνὸς ἔσχεν ἀλληλογραφίαν καὶ μετὰ ἄλλου Ἀγγλικανοῦ, τοῦ Ἰωσὴφ Βαρνεσίου, διδασκάλου τῆς ἐν Κανταβρυγίᾳ (Cambridge) ἑλληνικῆς σχολῆς 4). Κατὰ τὸ ἔτος 1701 συνήντησε τὸν Κῶβελ ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως Νεόφυτος. Οὗτος ἦλθεν ἐκεῖ εἰς ἐπαφὴν μετὰ διαφόρων Ἀγγλικανῶν Θεολόγων ὡς τοῦ τότε Ἀρχιεπισκόπου Κανταουρίας Tenison τοῦ H. Wanlay καὶ τοῦ Covel. Ὁ Νεόφυτος τῇ 13 Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀπήγγειλε λόγον ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Καΐμπριτζ (Cambridge) πρὸς ἐγγραφὴν «μεταξὺ τῶν ἱεροδιδασκάλων τῆς Θεολογίας» τοῦ πανεπιστημίου τῆς εἰρημένης πόλεως. 5) Βραδύτερον ὁ μητροπολίτης Θηβαΐδος Ἀρσένιος μετ᾿ ἄλλων κληρικῶν τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας προῆλθεν ἐν Ἀγγλίᾳ εἰς διαφόρους θεολογικὰς συζητήσεις μετὰ τῶν προειρημένων Ἀγγλικανῶν 6). Καὶ κατὰ τὸ 1677 εἶχεν ἔλθῃ εἰς Ἀγγλίαν ὁ Ἕλλην Μητροπολίτης Ἰωσὴφ Γεωργηρῖνος, ὁ ὁποῖος ἐπικοινωνήσας μετὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κανταουρίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης Γουλιέλμου Σάνκροφτ ἐζήτησεν ὅπως εἰσαχθῶσιν εἰς τὰ κολλέγια τῆς Ὀξφόρδης νέοι τινες Ἕλληνες. Γνωσταὶ ἐπίσης τυγχάνουσι καὶ αἱ περὶ μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων ἀπόπειραι ἑνώσεως τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ἀνωμότων (non jurors). Εἰς τὰς περὶ μετουσιώσεως συζητήσεις ἐν Ἀγγλίᾳ εἶχε λάβῃ μέρος καὶ ὁ προρρηθεὶς Θηβαΐδος Ἀρσένιος. Τὴν ἀπάντησιν τῶν Ἀνωμότων ἐκόμισεν εἰς Λονδῖνον τῷ 1721 ὁ πρωτοσύγκελλος Ἰάκωβος. Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1723 ἀποστέλλεται καὶ δευτέρα συνοδικὴ ἐπιστολὴ εἰς «Ἐγγλιτέραν» ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων. Ἐν αὐτῇ ἐκφράζεται ἡ χαρὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας «***διὰ τὴν σπουδὴν καὶ προθυμίαν πρὸς τὴν ἕνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν***» 7).

---

3) Βλέπε σελίδας 187 - 190. Περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Covel καὶ τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὡς καὶ τοῦ συγγράμματός του τοῦ σχετικοῦ πρὸς τὴν κατὰ τὴν ἐποχήν του κατάστασιν τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας (some account of the present greek Church) βλέπε αὐτόθι σ. 169—186.

4) Χειρόγραφον τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ ἐν Κ. Π. Ἑλλην. Φιλ. Συλλόγου τ. 9. Περιοδ. τοῦ ἰδίου Συλλόγου τομ. Κ—ΚΒ σ. 8.

5) Φωτίειος Βιβλιοθήκη Η σ. 179.

6) Φωτίειος Βιβλιοθήκη Α. σ. 178.

7) Μ. Γεδεών, «Κανονικαὶ Διατάξεις Β. 428. 436. Καλλινίκου Δελικάνη, ἐπίσημα ἔγγραφα Γ. σ. 340.

Αἱ κατὰ τὸν ιζ'. αἰῶνα γενόμεναι ἐπαφαὶ καὶ συζητήσεις μεταξὺ τῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας εἶχον ὡς ἀπώτερον σκοπὸν τὴν ἕνωσιν. Ἀλλὰ ἡ τῶν τότε Ἀγγλικανῶν περὶ ἑνώσεως ἀντίληψις, ὡς καὶ ἡ τῶν Λουθηρανῶν τῆς ιστ' ἑκατονταετηρίδος, δὲν ἦτο οἵα ἡ σημερινή, τουτέστι ἡ διὰ τῆς ἀναπτύξεως καὶ ἀναλύσεως τῆς δογματικῆς διδασκαλίας ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν εὕρεσις καὶ καθορισμὸς τῶν κοινῶν σημείων καὶ βαθμιαία ἄρσις τῶν διαφορῶν ἐν οἷς αὗται διΐστανται, ἀλλὰ ἡ προσχώρησις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὴν Ἀγγλικανικὴν ἢ τὴν Προτεσταντικὴν Ὁμολογίαν, δ.λ.δ. ὁ συνολικὸς προσηλυτισμός.

Κατὰ τὰ μέσα τοῦ ιθ' αἰῶνος διὰ τῆς δημιουργίας τοῦ κινήματος τῆς Ὀξφόρδης καὶ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ πολλοῦ Pusey ἤρχισεν ἄλλου εἴδους ἐργασία πρὸς προσέγγισιν καὶ ἕνωσιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἱδρύθη κατὰ τὸ 1863 ὁ σύνδεσμος τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ κατὰ τὸ 1870 ἐπίσκεψις εἰς Ἀγγλίαν τοῦ ἐπισκόπου Τήνου Ἀλεξάνδρου Λυκούργου συνετέλεσεν ὄχι ὀλίγον εἰς σύσφιγξιν τῶν δεσμῶν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος (Ἰούλιον τοῦ 1869) ὁ Καντιουρίας Ἀρχιβάλδος Κάμπελ (Kambell) ἀπέστειλεν εὐχαριστήριον γράμμα πρὸς τὸν Οἰκ. Πατριάρχην Γρηγόριον τὸν ΣΤ'., διότι κατὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγγλικανικοῦ ναοῦ - τελεσθέντα ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Γιβραλτάρ Καρόλου Ἀμιάντου—παρέστη ὡς π/χικὸς ἀντιπρόσωπος ὁ τότε Μ. Πρωτοσύγκελλος Εὐστάθιος Κλεόβουλος. Ἐν τῷ εἰρημένῳ γράμματι ὁ Πριμάτος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας προσέθετε καὶ τὰ ἑξῆς· «θεωροῦμεν δὲ τὴν πρᾶξιν ταύτην ὄχι μόνον ὡς ἐνεστῶσαν ἔνδειξιν ἀγάπης καὶ εὐμενείας πρὸς τὴν ἡμετέραν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ ὡς πρόδρομον τῆς εὐλογημένης ἐκείνης ἡμέρας... καθ' ἣν... ἔσεται μία ποίμνη εἷς ποιμήν....» Περαιτέρω ἐξαιτεῖται ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ὅπως ἐν περιπτώσει θανάτου Ἀγγλικανῶν κατοικούντων ἐν τῷ κλίματι τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Οἰκ. Θρόνου χορηγῆται ἡ ἀπαιτουμένη ἄδεια πρὸς ἐνταφιασμὸν αὐτῶν ἐν ὀρθοδόξοις κοιμητηρίοις. Ἀπέστειλε δὲ συγχρόνως καὶ δύο ἀντίτυπα (ἀγγλικὸν καὶ ἑλληνικὸν) τοῦ εὐχολογίου (Prayer book) τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Μετ' ὀλίγον ἐστάλη καὶ ἡ ἐγκύκλιος τῶν 76 ἀγγλικανῶν ἐπισκόπων τῶν συγκροτησάντων κατὰ τὸ 1867 τὴν πρώτην συνδιάσκεψιν τοῦ Lambeth Palace. Ταύτης προηγεῖτο καὶ συστατήριος ἐπιστολὴ τοῦ προκατόχου τοῦ Cambell Τέϊτ. Τῇ 27 Σεπτεμβρίου τοῦ 1869 ἐστάλη ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ ὡς ἄνω γράμμα τοῦ Cambell. Ἐν τῇ ἀπαντήσει ταύτῃ ἐκφράζεται ἡ χαρὰ τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου διὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς δογματικῆς διδασκαλίας πρὸς τὴν τῆς

Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὁμοιότητα ἐκδηλουμένην εἰς τὰς γενικὰς ἐκφράσεις τῆς ἐγκυκλίου τῶν ἐπισκόπων τῆς πρώτης λαμπεθείου συνδιασκέψεως. Περιγράφεται ἡ ψυχικὴ ἀγαλλίασις ἐπὶ τῇ ἀνατολῇ «τῆς ἐπισυνάξεως καὶ ἑνώσεως τῶν ἁπανταχοῦ λογικῶν προβάτων». Προκειμένου ὅμως περὶ τῶν ἐπὶ μέρους σημείων τῆς ἀγγλικανικῆς δογματικῆς διδασκαλίας τῆς ἐκτιθεμένης εἰς τὰ συναποστελλόμενα 39 ἄρθρα ἡ πατριαρχικὴ ἀπάντησις διαπιστοῖ οὐκ ὀλίγας διαφορὰς ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ ἄρθρα πίστεως τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἐνταφιασμὸν τῶν Ἀγγλικανῶν ἐν ὀρθοδόξοις κοιμητηρίοις ἡ πατριαρχικὴ ἀπάντησις λόγον ποιεῖται ὅτι καὶ ἄλλοτε τοῦτο ἐπετρέπετο· «τοῦτ' οὖν ἔτι μᾶλλον καὶ τοὐπιὸν συγχωρήσομεν γίγνεσθαι, τῇ τε Ὑμετέρᾳ φιλοχρίστῳ Πανιερότητι χάριν φέροντες, καὶ τὸν τῆς φιλαδελφίας φόρον ἀποτινύοντες».[8]) Τῇ 20 τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους ἀπέλυσεν ὁ Γρηγόριος ὁ Στ. ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς μητροπολίτας τοῦ Οἰκ. Θρόνου συνιστῶν ὅπως «ἀποβιοῦντος Ἀγγλικανοῦ τινος εἰς μέρη ὅπου «οὐχ ὑπάρχουσιν ἴδια τῶν Διαμαρτυρομένων κοιμητήρια» ἐπιτρέπηται ὁ ἐνταφιασμὸς αὐτοῦ εἰς τὰ τῶν Ὀρθοδόξων κοιμητήρια. Ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ ταύτῃ καθορίζεται καὶ εἶδος τυπικοῦ νεκρωσίμου ἀκολουθίας τῶν ἑτεροδόξων [9]).

Μετὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον κατὰ τὸ 1920 εἰς τὴν ἐν Lambeth συνδιάσκεψιν παρέστησαν ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου ὁ σοφὸς μητροπολίτης Διδυμοτείχου εἶτα Ἡρακλείας Φιλάρετος Βαφείδης καὶ ὁ ἀλήστου μνήμης καθηγητὴς τῆς Θεολ. Σχολῆς Χάλκης Παντολέων Κομνηνός. Κατὰ τὸ 1930 ἐν τῇ αὐτῇ Συνδιασκέψει τὸ Οἰκ. Πατριαρχεῖον ἀντεπροσωπεύθη ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Θυατείρων ἀπολαύοντος τῆς ἰδιαιτέρας ἐκτιμήσεως τοῦ νῦν Καντερβουρίας Κόσμο Λάγκ. Ἐκ τῆς συνδιασκέψεως τοῦ 1930 προέκυψε μικτὴ δογματικὴ ἐπιτροπὴ σκοπὸν ἔχουσα νὰ ἐξετάσῃ τὰς μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν δογματικὰς διαφοράς. Κατὰ τὰς συζητήσεις ταύτας οἱ Ἀγγλικανοὶ Θεολόγοι δεικνύονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐλαστικοὶ καὶ ὑποχωρητικοί. Δυστυχῶς ἀσφαλὴς καὶ συμπαγὴς ἑνότης ἐλλείπει ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ περιλαμβανούσῃ μερίδας προτεσταντιζούσας καὶ μερίδας προσεγγιζούσας περισσότερον πρὸς τὴν Καθολικὴν ἢ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Ἐν τῇ ἐξελίξει τῶν σχέσεων τῶν δύο Ἐκκλησιῶν σπουδαίαν πρέπει νὰ καταλάβῃ θέσιν τὸ σοβαρὸν γεγονός τῆς ὑπὸ πολλῶν αὐτοκεφάλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀναγνωρίσεως τοῦ κύρους τῶν ἀγγλικα-

---

8) Καλλίφρονος «Ἐκκλησιαστικὸν Δελτίον» τόμος Ε' σελ. 164—168.

9) Μ. Γεδεών, Κανονικαὶ Διατάξεις Ἀπ. 391-392

νικῶν χειροτονιῶν. Ἐν τῇ «Ὀρθοδοξίᾳ» τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐξήτασα τὸ ζήτημα τοῦτο ἀπὸ ἀπόψεως διορθοδόξου καὶ κατέληξα εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ὁριστικὴ καὶ πράγματι πανορθόδοξος λύσις αὐτοῦ, ἰδίως ἀπὸ ἀπόψεως τῶν πρακτικῶν συνεπειῶν αὐτοῦ, ἀπαιτεῖ τὴν σύγκλησιν διορθοδόξου συσκέψεως. Φρονῶ ὅτι μόνον διὰ τοῦ τρόπου τούτου δύνανται νὰ ἐπιτευχθῶσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀποτελέσματα συγκεκριμένα τὰ ὁποῖα ἀναμένει ὁ νῦν ἀρχιεπίσκοπος Κανταουρίας ὡς μοὶ εἶπεν κατὰ τὴν ἐν Λονδίνῳ κατὰ τὸ 1931 διαμονήν μου.

Παρὰ τὰς γενομένας ἐν τῇ ὁδῷ τῆς συνεννοήσεως καὶ προσεγγίσεως προόδους ὑπολείπονται πολλαὶ δυσχέρειαι καὶ οὐχὶ σμικραί, ἰδίως ἐκεῖναι τὰς ὁποίας ὁ διάσημος καὶ μορφωμένος Οἰκ. Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Στ΄. ἐσημείωσεν ἐν τῇ ἀπαντήσει του ἐκείνῃ πρὸς τὸν Κανταουρίας Cambell, προβαίνων εἰς τὴν ἀνάλυσιν σημείων τινῶν τῆς διδασκαλίας τῶν 39 ἄρθρων. Ἀλλ᾽ οὐδὲν ἀδύνατον. Ἡ ἀδελφικὴ συνεργασία, ἡ ἠθικὴ ἕνωσις διὰ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς συνεργασίας ἐν ζητήμασι διαχριστιανικοῦ χαρακτῆρος ὑφίσταται. Καὶ ἀπὸ τῆς τελευταίας ταύτης ἀπόψεως ἡ εἰς τὸ Οἰκ. Πατριαρχεῖον ἐπίσκεψις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κανταουρίας Κόσμο Λάγκ, φίλου τῆς Ὀρθοδοξίας, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἓν σπουδαῖον βῆμα.

† Ο ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἐφέτος τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Ἑβδομάδα εἴχομεν τὴν παρασκευὴν τοῦ Ἁγίου Μύρου. Ἔχει κανεὶς τὴν αἴσθησιν ὅτι ζωντανεύει ἕνα πολὺ παλαιὸν παρελθόν. Καταλαμβάνει κανεὶς ζωηρὰ τὴν συνέχειαν τῆς ἰδίας ζωῆς ἡ ὁποία περνᾷ μέσα ἀπὸ τὰς γενεὰς τῶν ἀνθρώπων. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ ὅλας τὰς θρησκευτικὰς τελετάς. Αὐτὸ ἔχει πάντα μιὰ βαθειὰ ἀνεξιχνίαστη γοητεία.

† Λ. Δ.

Ο ΘΟΡΥΒΟΣ
ΕΙΣ ΤΑΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΩΝ ΕΝΟΡΙΩΝ

Ἀκόμη καὶ τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν εἰς τὸν Ναὸν ἀρκετοὶ θορυβοῦν. Εἰς τὸν Ναὸν θὰ ἔπρεπε νὰ εἰσερχώμεθα ἀψοφητεί. Ὡσὰν τὸν Μωϋσέα ὁ ὁποῖος ἐνώπιον τῆς καιομένης βάτου ἔβγαλε τὰ ὑποδήματά του.

Ποῖος θὰ μᾶς κάμῃ τὸ ἐπίκαιρον αὐτὸ μάθημα τῆς σιωπῆς; Ὅταν καὶ οἱ κληρικοὶ ὀλιγωροῦμεν εἰς τὸ σημεῖον αὐτό; Ποῖος θὰ ὁδηγήσῃ τοὺς ὁδηγούς; Ποῖος θὰ φυλάξῃ τοὺς φύλακας;

Ἐπιτάφιος Θρῆνος εἶναι! Εἰς τὸ σπίτι νεκροῦ, καὶ τοῦ κοινοτέρου ἀνθρώπου, εἰσερχόμεθα σιωπηλοί, βαδίζομεν μὲ τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων τῶν ποδῶν μας. Καὶ ἐδῶ, ὅπου ἔχομεν νεκρὸν τὸν Βασιλέα τῶν Οὐρανῶν, εἰσερχόμεθα ἀπρόσεκτα, χωρὶς καμμίαν συγκέντρωσιν, καὶ ὁμιλοῦμεν.

Θὰ ἐξυπνήσῃ μὲ τὸν θόρυβόν μας αὐτὸν ὁ μεγάλος Νεκρός, καὶ μὲ τὸ καλάμι τὸ ὁποῖον Τοῦ ἔχουν δώσῃ εἰς τὰ χέρια Του θὰ μᾶς συντρίψῃ ὡσὰν σκεύη κεραμέως, ὡσὰν στάμνες. Τί βιαζόμεθα καὶ ζητοῦμεν θορύβους ἀντὶ νὰ προσευχώμεθα ἐν βαθείᾳ σιγῇ.

Πῶς μὲ αὐτὴ τὴν ἀνευλάβεια θὰ προσευχηθῶμεν διὰ τοὺς ἀρρώστους μας, διὰ τις δυστυχίας μας; Πῶς θὰ γευθῶμεν τὴν ὡραιότητα καί τὴν μυστικὴν χάριν τῶν ἀκολουθιῶν, τῆς ὑπερόχου Ὑμνογραφίας μας καὶ Μουσικῆς;

Εἰς τὸν θορυβοῦντα ἐντὸς Ναοῦ τὸ βλέμμα τοῦ πλησίον παρισταμένου πρέπει νὰ γίνεται ἐπιτίμησις, γέφυρα μεταβάσεως εἰς τὴν προσοχήν, εἰς τὴν συγκέντρωσιν. Ἐντὸς τοῦ Ναοῦ πρέπει νὰ γινώμεθα ἀγάλματα συντριβῆς, ἀνατάσεως.

Ἡ φύσις εἰς τὸ μεγαλεῖόν της σιωπᾷ. Οἱ ἄνθρωποι εἰς τὰς μεγάλας των στιγμὰς σιωποῦν. Εὑρισκόμενοι πρὸ μεγάλων πραγματικοτήτων, σιωποῦμεν. Πρέπει νὰ γνωρίζωμεν καλὰ ὅτι, ὅταν ὁμιλοῦμεν, ὁ οὐρανὸς κλείει τὰς πύλας του. Πρέπει νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ἡ ἀληθινὴ ζωή, ἡ στιγμὴ ἡ ἀποκαλυπτική, εἶναι καμωμένη ἀπὸ σιωπήν. Τὸ καλύτερο μέρος τοῦ ἑαυτοῦ μας εἶναι καμωμένο ἀπὸ σιωπήν.

Ἡ καλύτερη σκέψις γίνεται εἰς τὴν σιωπήν, ἡ καλύτερη ἐργασία εἰς τὴν σιωπήν, καὶ ἡ ἀληθινὴ προσευχὴ μονάχα εἰς τὴν σιωπήν. Ἡ σιωπὴ κρύπτει πολυτίμους θησαυρούς, φέρνει μεγάλα μηνύματα. Αὐτὴ γίνεται τὸ καταφύγιον εἰς ὥρας τραγικότητος.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν γύρω ἀπὸ τὸν ἐπιτάφιον πετοῦν ἄγγελοι. Σιωπή!

Μεγάλη Παρασκευὴ 1939.

† Ο ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ ΔΩΡΟΘΕΟΣ

Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΚΑΙ ΝΑΟΣ

ΑΠΟ ΤΟΥ 1453 ΚΑΙ ΕΞΗΣ

Εἶνε ἱστορικῶς ἐξηκριβωμένος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπὸ τῆς ἁλώσεως καὶ ἑξῆς πατριαρχικῶν οἴκων ΚΠόλεως. Ὑπῆρξαν οὗτοι **πέντε** ναοὶ ἐρχόμενοι κατὰ σειρὰν χρονικὴν οὕτω: 1) ὁ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, 2) ὁ τῆς Παμμακαρίστου, 3) ὁ τῆς Παραμυθίας, 4) ὁ τοῦ ἁγίου Δημητρίου καὶ 5) ὁ τοῦ ἁγίου Γεωργίου. Πᾶσα ἀπόπειρα προσθαφαιρέσεως εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον δυσκόλως δύναται νὰ εὐοδωθῇ, ὅπως ἀνυποστήρικτος παραμένει καὶ ἡ τυχὸν γνώμη ὅτι ἕτερον πατριαρχ. ναὸς καὶ ἕτερον πατριαρχ. οἶκος, δεδομένου ὅτι ὁ πρῶτος ὑπῆρξε πάντοτε καὶ ἐνδιαίτημα τοῦ πατριάρχου ἐν οἷς εἶχε περὶ αὐτὸν μεγάλοις ἢ μικροῖς δώμασι, γνωριζόμενος γενικῶς ὑπὸ τὴν λέξιν **πατριαρχεῖον.** Ὑπο ἔμεινεν ὅμως διατελεῖ καὶ σήμερον ἔτι ὁ αὐστηρὸς καθορισμὸς τοῦ χρόνου τῆς ἐνάρξεως τῆς χρησιμοποιήσεως ὡς πατριαρχείου ἑνὸς ἑκάστου τῶν ὡς ἄνω πέντε σεβασμάτων καὶ τῆς ἐγκαταλείψεως εἶτα αὐτοῦ· τὸ αὐτὸ παρατηρητέον ἐν μέρει προκειμένου καὶ περὶ τῶν λόγων, δι' οὓς ἑκάστοτε προετιμᾶτο καὶ ὕστερον ἐγκατελιμπάνετο οὗτος ἢ ἐκεῖνος ὁ ναός.

Ἡ παροῦσα μελέτη σκοπὸν προτίθεται δι' ὀλίγων τὸ μὲν νὰ κατοχυρώσῃ τὴν γενικῶς παραδεδεγμένην **πεντάριθμον** σειρὰν τῶν ὡς ἄνω πατριαρχείων ΚΠόλεως, τὸ δὲ νὰ καθορίσῃ ἀκριβέστερον τὸν **χρόνον** καὶ διασαφηνίσῃ ἐπιμελέστερον τοὺς **λόγους** τῆς ἑκάστοτε προτιμήσεως τούτου τοῦ ναοῦ καὶ ἐγκαταλείψεως ἔπειτα αὐτοῦ πρὸς ἐγκατάστασιν τοῦ πατριάρχου ἐν ἄλλῳ.

1) Ο ΝΑΟΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

Μικρὸν μετὰ τὴν ἅλωσιν (29 Μαΐου 1453) ἠγέρθη ζήτημα πληρώσεως τοῦ ἐν χηρείᾳ [1]) ἀπὸ χρόνου ἱκανοῦ διατελοῦντος πατριαρχικοῦ

---

[1]) Μητροφάνην τὸν Β'. ἀποθανόντα διεδέχθη κατὰ τὰ μέσα 1444 ἢ κατ' ἄλλους κατὰ Ἰούλιον 1455 ὁ μέγας πρωτοσύγκελλος Γρηγόριος Μάμμας. (Χρονικὸν Γ. *Φραντζῆ* ἐν *Migne* 156 σ. 803 — *Patrologia* orientalis t. XVII σ. 322 ἑξ — ***Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου*** ἅπαντα t. III Paris. 1930 σ. XLVIII). Ὑποστηρικτὴς ἔνθερμος τῆς ἑνώσεως, ἰδὼν τὰς προσπαθείας αὐτοῦ ἀποτυγχανούσας καὶ ἀποθαρρυνθεὶς κατέφυγεν εἰς Ρώμην κατ' Αὔγουστον 1451 (*Migne* 156 σ. 818 — *Diction.* de theol. catholique ἔκδ. Letouzey t. VII. σ. 1863). Ἐπηκολούθησεν ἐνέργεια τοῦ Πάπα Νικολάου Ε'. (11 8/βρ. 1451) παρὰ τῷ αὐτοκράτορι «ὅπως ὁ ΚΠόλεως πατριάρχης εἰς τὸν ἑαυτοῦ ἐπανήξῃ θρόνον». Τοιαύτην δὲ παπικὴν ἐνέργειαν διέβλεπε καὶ ὁ Γεννάδιος μάλιστα ἐν οἷς ἐσημείου τῇ 12 Μαρτ. 1452 (***ἅπαντα*** ὡς ἀνωτ. III. σ. XV. 151. 152), ἀλλ' ἔμεινεν αὕτη ἀτελεσφόρητος, ἴσως διότι ἐμε-

θρόνου. Τίς ὁ προκαλέσας τὸ ζήτημα τοῦτο, αὐτὸς οὗτος ὁ κατακτητὴς ἢ οἱ ὑπολειφθέντες τότε ἐν τῇ βασιλευούσῃ χριστιανοί, δὲν ἐνδιαφέρει τὴν στιγμὴν ταύτην ἡμᾶς. Σημειοῦμεν μόνον ὅτι χριστιανοὶ ὑπῆρξαν οἱ ὑποδείξαντες τὸν μοναχὸν Γεννάδιον τὸν Σχολάριον ὡς τὸν μόνον κατάλληλον ἵνα ἀναλάβῃ τὰς εὐθύνας τοῦ πατριαρχικοῦ ἀξιώματος [2] καὶ ὅτι οὗτος ἐπανοδηγηθεὶς ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας εἰς τὴν Πόλιν (Σ/βρ. ἰ. ἔ.) ἐξηναγκάσθη εἰς ὑποχώρησιν παρὰ τὰς ἐν τῷ μεταξὺ διατυπωθείσας ὑπ' αὐτοῦ ***ἐνστάσεις*** καὶ τὰ ἐκχυθέντα ***δάκρυα*** καὶ τὴν γενομένην ***χρόνου τριβήν*** [3]. Πόσον διήρκεσεν ἡ χρονοτριβὴ αὕτη καὶ συνεπῶς ***πότε*** ἀκριβῶς ἐνέδωκεν ὁ Σχ. δὲν γνωρίζομεν. Λαμβάνοντες ὅμως ὑπ᾿ ὄψιν ὅτι τὴν ὑποχώρησιν αὐτοῦ εἰς τὴν ὑπόδειξιν τῶν χριστιανῶν καὶ τὴν ἀξίωσιν τοῦ κατακτητοῦ ἐπηκολούθησεν ἡ πρὸς διενέργειαν τῆς ἐκλογῆς ἐνδεικνυμένη σύγκλησις « συνόδου ἐπισκόπων πολλῶν, τῶν μὲν ἐξ Ἀσίας, τῶν δ' ἐξ Εὐρώπης συνερρυηκότων » καὶ εἶτα ἡ ἀπὸ βαθμοῦ εἰς βαθμὸν χειροτονία τοῦ ἀνδρὸς καὶ δὴ οὐχὶ ἀθρόως καὶ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἀλλὰ « κατὰ τοὺς περὶ ταῦτα νόμους », πρὸς δὲ καὶ ὅτι ἡ εἰς ἐπίσκοπον

σολάβησαν τὰ γεγονότα τοῦ 1453, ὅτε ὁ πατριαρχικὸς θρόνος ἐμφανισθεὶς χηρεύων ἀπὸ χρόνου ἱκανοῦ, ἐπληρώθη διὰ τῆς ἐκλογῆς Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου, διαδεχθέντος οὕτω τὸν Γρηγόριον καὶ ὄχι Ἀθανάσιον Β', ἐφ' ὅσον ὑπὸ τὸ ὄνομα τ ῦτο δὲν φαίνεται ὑπάρξας πατριάρχης. Τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ εἰς τὸν πατρ. θρόνον ἀπὸ τῆς ἡγουμενίας τῆς μονῆς Περιβλέπτου βασίζονται ἐπὶ τῶν φερομένων ***πρακτικῶν*** τῆς οὕτω λεγομένης « ὑπάτης ἐν ἁγίᾳ Σοφίᾳ συνόδου » τῷ 1450. Ἀλλὰ τὰ πρακτικὰ ταῦτα δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσι γνήσια και συνεπῶς οὔτε δύναται νὰ στηριχθῇ ἱστορικῶς ἡ σύνοδος αὕτη (***Ἐκκλ. Ἀλ.*** ΙΕ' σ. 237 259. 266. 282. 299. 307. 365. 397. — ***Νέος Ποιμὴν*** ἐν ΚΠόλει Ε' σ. 107)· πρόχειρον ἀλλὰ σοβαρὸν ἐπιχείρημα ἐναντίον τῆς ὑπάρξεως τοιαύτης συνόδου εἶνε αὐτὴ αὕτη ἡ στάσις τοῦ Σχολαρίου ἀγνοοῦντος καθ' ὁλοκληρίαν τὰ κατ' αὐτήν, ἐνῷ εἶχε πᾶν συμφέρον νὰ ἐπικαλεσθῇ τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς (***ἅπαντα*** ὡς ἀνωτ. ΙΙ'. 167. 169. 173. 191. 192). Συγκεκριμένως δὲ ὡς πρὸς τὸν Ἀθανάσιον ὁ Σχ. δὲν ἀναφέρει αὐτόν, ἐνῷ ἀναφέρει τοὺς δύο πρὸ τῆς ἁλώσεως πατριάρχας ὡς ἑξῆς: « ὁ πρῶτος πατριάρχης ΚΠόλεως ἐπὶ Κωνσταντίνου Μητροφάνης ἦν, καὶ ὁ τελευταῖος πατριάρχης Μητροφάνης, ἀποθανὼν ἐν τῇ πόλει ἔτι ἐλευθέρᾳ οὔσῃ· ὁ γὰρ Γρηγόριος ἀπῆλθεν εἰς Ῥώμην ὅπου καὶ ἐτελεύτησε » (***ἅπαντα*** ὡς ἀνωτ. τόμ. IV' σ. 510.)

[2] ***Ἅπαντα*** ὡς ἀνωτ. IV'. σ. 224. 228. — Περὶ Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου ὅρα προχείρως: ***Μ. Γεδεὼν*** Πατρ. πίνακες. ΚΠολις 1890. σ. 471 ἑξ. — ***τοῦ αὐτοῦ ἐν Ἐκκλ. Ἀλ.*** Γ' 357 — ***Μ. Σάρδεων Γερμανοῦ*** συμβολὴ εἰς τοὺς πατρ. καταλ. ΚΠόλεως. Α'. Μέρος. ΚΠολις 1935 σ. 1 ἑξ. 193 ἑξ. καὶ ***ἐν Ὀρθοδοξίᾳ*** Η' 279 ἑξ. Ι' 362. 411. — Μρ. πρ. ***Λεοντοπόλεως Εὐστρατίου*** ἐν ***Ῥωμανῷ τῷ Μελῳδῷ*** περιοδ. εν Παρισίοις 1932. τόμ. Α'. σ. 43. — ***Γενναδίου Σχολαρίου*** ἅπαντα τόμ. Ι'. 1928 σ. ΙΧ ἑξ. τόμ. VIII 1936 εἰς τὸ τέλος σ. 22 ἑξ.

[3] ***Ἅπαντα*** ὡς ἀνωτ. IV'. σ. 225

χειροτονία αὐτοῦ καί ἡ εἰς τὸν πατριαρ. θρόνον ἀνάρρησις ἐγένετο τὴν **ἡμέραν τοῦ φωτισμοῦ**, τ. ἔ. τὴν 6 Ἰανουαρίου 1454,[4]) δυνάμεθα κατὰ τρόπον ἀσφαλῆ νὰ ὑπολογίσωμεν ὅτι ἡ ὑποχώρησις τοῦ Σχ. εἰς ἀποδοχὴν τῶν εὐθυνῶν τῆς Ἐκκλησίας ἐξεδηλώθη τὸ ἀργότερον κατὰ **Δεκέμβριον 1453**.

Ὁ καθορισμὸς τοῦ χρόνου τούτου ἐνδιαφέρει ἀμέσως τὴν παροῦσαν μελέτην, διότι σχετίζεται πρὸς τὸν τόπον τῆς διαμονῆς τοῦ Γενναδίου, τ. ἔ. πρὸς τὸν **πατριαρχικὸν οἶκον**. Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ νοηθῇ ὅτι ὁ Γ. πιεζόμενος τόσον ἰσχυρῶς ὅπως ἀναλάβῃ τὸ βάρος τῆς πατριαρχείας παρημέλησε νὰ ἐξασφαλίσῃ ἐκ τῶν προτέρων καὶ τὸν **τόπον**, ἐν ᾧ αὐτὸς μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ἔμελλε νὰ ἐγκατασταθῇ. Καὶ ναὶ μὲν οὐδαμοῦ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ποιεῖται λόγον τινὰ σχετικὸν περὶ ἀναλόγου ἐνεργείας παρὰ τῷ Πορθητῇ, τὸ δὲ σημειούμενόν που[5]) ὅτι διετάχθη ὑπ᾽ ἐκείνου « μονῆς ἄρχειν ἐρήμου πάντων καὶ καταπεπατημένης καὶ μοναχῶν ἐλευθερωτὴς γενέσθαι τῶν συνεσομένων » δὲν ἀφορᾷ προφανῶς τὴν μέλλουσαν πατριαρχ. οἰκίαν, ἀλλὰ μονήν τινα, ἄγνωστον ἡμῖν διατελοῦσαν, ὅμως ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν ὡς φυσικὸν καὶ λογικὸν ὅτι μεταξὺ τῶν πρώτων ὅρων τῆς ὑποχωρήσεως αὐτοῦ ἔθηκεν ἀναμφιβόλως ὁ Γ. καὶ τὸν προκαθορισμὸν τοῦ μέλλοντος πατριαρχικοῦ οἴκου καὶ ναοῦ, τοῦ μέλλοντος πατριαρχείου.

Καὶ τοιοῦτος ὑπῆρξεν **ὁ ναὸς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων**[6]). Ἐὰν ἡ παραχώρησις τοῦ ναοῦ τούτου προῆλθεν ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας τοῦ Πορθητοῦ ἢ κατόπιν παρακλήσεως τοῦ Σχολαρίου, ἄγνωστον. Δὲν ἀποκλείεται πιθανῶς καὶ τὸ δεύτερον δι᾽ ἄλλους τε ἱστορικοὺς λόγους καὶ διὰ τὸ εἶναι τὸν ναὸν τοῦτον σεπτὸν **ἀποστολεῖον**, ἔν τινι δὲ μέτρῳ,

---

[4]) **Αὐτόθι** σ. 224. 225. 233.

[5]) **Αὐτόθι** σ. 224.

[6]) Ὁ ναὸς οὗτος τὸ πρῶτον ἀνεγερθεὶς ἐπὶ Μ. Κωνσταντίνου καὶ εἶτα ἀνοικοδομηθεὶς μεγαλοπρεπέστερος ἐπὶ Μ. Ἰουστινιανοῦ διετέλεσε πάντοτε βασιλικὸν μαυσωλεῖον ἢ πολυάνδριον. Ἵνα ἔχωμεν ἰδέαν τινὰ περὶ τοῦ ναοῦ τούτου, ἂς λάβωμεν ὑπ᾽ ὄψιν τὸν ἐν Βενετίᾳ ναὸν τοῦ ἁγίου Μάρκου κτισθέντα ἐπὶ τοῦ προτύπου ἐκείνου. Ἀρχικῶς φαίνεται τιμηθεὶς ἐπ᾽ ὀνόματι τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὕστερον ὅμως διὰ τῆς μετακομιδῆς καὶ ἐναποθέσεως ὑπὸ τὴν ἁγίαν Τράπεζαν τῶν τιμίων ἀποστολικῶν λειψάνων: Τιμοθέου ἐξ Ἐφέσου, Ἀνδρέου ἐκ Πατρῶν, Λουκᾶ ἐκ Θηβῶν καὶ ἀργότερον τοῦ Ματθία ἐπεκράτησε τὸ ὄνομα ναοῦ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. (***Σκ. Βυζαντίου*** ἢ ΚΠολις, τόμ. Α´ Ἀθῆναι 1890 σ. 391 — ***Μ. Ἑλλ. Ἐγκυκλ.*** Ε´ 223 ΙΕ´ 618 — ***Ἐκκλ. Ἀλ.*** Δ´ 512 — Α. ***Πασπάτη*** Βυζαντ. μελέται ΚΠολις. 1877. σ. 18. 94. 251 — ***Σ. Βουτυρᾶ*** λεξικὸν ἱστορ. καὶ γεωγρ. τόμ. Γ´. ΚΠολις. 1885 σ. 958. 1000) *A. A. Vasiliev* histoire de l' empire byrantin trad. du russe. t. I. Paris. 1932 σ. 165. 248).

κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους, καί ***πατριαρχικὸν μαυσωλεῖον***, καὶ γενικῶς διὰ τὸ ἔχειν τὴν σειρὰν καὶ τὴν τιμὴν εὐθὺς μετὰ τὸν ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας.7) Οἱ ἀναφερόμενοι λόγοι τοῦ σουλτάνου πρὸς τὸν ἐνώπιον αὐτοῦ ἐμφανισθέντα πατριάρχην Γεννάδιον: «***ἔχε δὲ καὶ τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων εἰς κατοικίαν σὴν***» 8) δὲν σημαίνουσιν ἀπολύτως οὔτε ὅτι ἡ παραχώρησις προῆλθεν αὐθορμήτως ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἄρχοντος, οὔτε δὲ καὶ ὅτι αὕτη ἐγένετο τὸ πρῶτον τότε κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ πατριάρχου. Καθ' ἡμᾶς ἀποτελοῦσιν μᾶλλον ***ἐπισημοποίησιν*** τῆς προγενεστέρως γενομένης τῷ Σχολαρίῳ ***ἀνεπισήμου*** παραχωρήσεως ἢ ἐγκρίσεως πρὸς χρησιμοποίησιν τοῦ ναοῦ τούτου ὡς πατριαρχείου. Ὁ σύγχρονος Γεώργιος Φραντζῆς, ἀναγράφων τὰς πρὸς τὸν τελευταῖον τοῦτον γενομένας ἐκδηλώσεις εὐνοίας τοῦ σουλτάνου, ἐπιφέρει ὅτι οὗτος προσέταξεν «ἵνα πάντες οἱ ἄρχοντες τῆς αὐλῆς αὐτοῦ ἐξέλθωσιν εἰς συνοδίαν τῷ πατριάρχῃ καὶ οὕτω μέχρι τοῦ σεπτοῦ ἀποστολείου συνώδευσαν αὐτόν· τοῦτο γὰρ τὸ τῶν Ἀποστόλων τέμενος ***δέδωκεν*** ὁ ἀμηρᾶς εἰς πατριαρχεῖον» 9). Πάντως ὑπονοεῖται διὰ τούτου ὅτι ὁ ναὸς **οὗτος** εἶχεν ἤδη ***ἐγκαιρότερον*** παραχωρηθῆ τῷ πατριάρχῃ ὡς κατοικία αὐτοῦ. Τοῦτο ἐνισχύεται καὶ ἐξ ἄλλης πληροφορίας, **καθ'** ἣν τὸν **Γεννάδιον** «***ἐχειροτόνησεν*** ὁ Ἡρακλείας μετὰ καὶ ἄλλων πολλῶν ἀρχιερέων ἐν ***τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων***» 10). Ἀλλ' εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ ὡς ἄνω ἐνώπιον τοῦ σουλτάνου παράστασις τοῦ Γενναδίου **ἐγένετο μετὰ τὴν** χειροτονίαν αὐτοῦ εἰς ἐπίσκοπον, αὕτη δὲ ἐτελέσθη τῇ 6ῃ Ἰανουαρίου 1454, πρᾶγμα ὅπερ ἐπιτρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ **ναῷ** ἐτελέσθη καὶ ἡ εἰς διάκονον καὶ πρεσβύτερον προηγηθεῖσα χειροτονία τοῦ Γενναδίου, ὅτι ἐν αὐτῷ συνῆλθε καὶ ἡ σύνοδος τῶν ἐπισκόπων ἡ διενεργήσασα διὰ κανονικῶν ψήφων τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ εἰς πατριάρχην καὶ συνεπῶς ὅτι ὁ ναὸς οὗτος τῶν ἁγίων Ἀποστόλων διετέλεσε πατριαρχεῖον τὸ ἀργότερον ἀπὸ ***Δεκεμβρίου 1453.***

* * *

Ὁ αὐτὸς Φραντζῆς ἀναφέρει καὶ τοῦτο: «ποιήσας ὁ πατριάρχης ἐν τῷ

---

7) ***Ἀποστολεῖον*** διὰ τὸ περιέχειν τίμια λείψανα ἁγίων ἀποστόλων κατὰ τὰ ἐν τῇ ἀνωτέρω σημειώσει. — ***Πατριαρχ. μαυσωλεῖον*** διὰ τὰ ἐν αὐτῷ τίμια λείψανα τῶν ἁγίων πατριαρχῶν ΚΠόλεως Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Ἰ. τοῦ Χρυσοστόμου, Μεθοδίου τοῦ Ὁμολογητοῦ, Ἰ. Νηστευτοῦ καὶ Φλαβιανοῦ (***Βυζαντίου*** ὡς ἀνωτ. σ. 392. 394 — ***Μ. Γεδεὼν*** Π. Πίνακ. σ. 130. 152. 183. 188. 235. 236).

8) ***Θεοδοσίου Ζυγομαλᾶ***, ἱστορία πολιτικὴ ΚΠόλεως ἐν *Turcograeciae* ἔκδ. Βασιλείας. σ. 15.

9) Ἔκδ. Βόννης σ. 304. 306 ἑξ.

10) *Turcogr.* σ. 107 ἑξ.

σεπτῷ ἀποστολείῳ καιρὸν ὀλίγον, ἔπειτα θεωρῶν ὅτι ἐν ἐκείνοις τοῖς μέρεσι τῆς πόλεως οὐδεὶς ταλαίπωρος χριστιανὸς ἐναπέμεινε καὶ φοβηθεὶς μή τι ἐναντίον συμβῇ αὐτῷ διὰ τὴν ἐρημίαν, διότι ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν εὑρέθη τις.... πεφονευμένος ἐν τῷ τοῦ ναοῦ περιαυλείῳ, καὶ διὰ ταύτας τὰς αἰτίας ὁ πατριάρχης ᾔτησε τὴν μονὴν τῆς Παμμακαρίστου καὶ ἐδωρήθη αὐτῷ τοῦ εἶναι εἰς κατοίκησιν » [11]). Ἐκ τῆς ἀφηγήσεως ταύτης πληροφορούμεθα τοὺς ***λόγους***, δι' οὓς ἐγκατελείφθη ὁ ναὸς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τὸ ***βραχὺ*** χρονικὸν διάστημα, καθ' ὅ οὗτος διετέλεσε πατριαρχεῖον. Περὶ ἀμφοτέρων τῶν σημείων τούτων ὁ Γεννάδιος οὐδένα ποιεῖται λόγον. [12]) Βασιζόμενοι ὅμως εἰς δύο ποιμαντορικὰς αὐτοῦ ἐγκυκλίους ἐπιστολὰς δυνάμεθα κατὰ προσέγγισιν νὰ καθορίσωμεν τὸν ***ὀλίγον καιρὸν*** τῆς παραμονῆς αὐτοῦ ἐν τῶ σεπτῷ ἀποστολείῳ.

Ἡ δευτέρα ἐκ τῶν ἐν λόγῳ ἐπιστολῶν ἀπελύθη τῇ ***1 Ὀκτωβρίου 1455.*** [13]) Ἐν αὐτῇ ὁ Γ. ὁμιλῶν περὶ τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ ὅπως παραιτηθῇ τοῦ θρόνου ἐπιφέρει ὅτι ἤδη πρὸ ***δύο μηνῶν*** ἀνεκοίνωσε ταύτην ***ἐγγράφως*** τοῖς ἁρμοδίοις. Ἄρα εἰς τὸ ***γραπτὸν*** τοῦτο διάβημα προέβη κατὰ τὰς ***ἀρχὰς Αὐγούστου*** ἰ. ἔτους. Ὁμιλεῖ συγχρόνως καὶ περὶ ἑτέρου τινὸς γράμματος ἀποσταλέντος ***πρότερον*** πανταχοῦ πρὸς διδασκαλίαν. Πρόκειται περὶ τῆς πρώτης ἐκ τῶν ὡς ἄνω δύο ἐγκυκλίων ἐπιστολῶν. Αὕτη ἐγράφη ἐν τῇ ***ἱ. μονῇ τῆς Παμμακαρίστου***, φέρεται ὅμως ἀχρονολογήτως [14]). Ἀλλ' ἐφ' ὅσον οὐδεὶς ἐν αὐτῇ γίνεται λόγος, οὐδ' ἁπλοῦς ἔτι ὑπαινιγμὸς περὶ τοῦ ἀναφερομένου ὡς ἄνω ***γραπτοῦ*** διαβήματος, καίτοι καὶ ἡ πρώτη αὕτη ἐπιστολὴ ἐνδιατρίβει περὶ τὴν σκέψιν τῆς παραιτήσεως καὶ ἐφ' ὅσον ἐκ τῶν συμφραζομένων ἐν ἀμφοτέραις ταῖς ἐπιστολαῖς ἀφίνεται νὰ ὑπονοηθῇ ὅτι εἰς τὸ ***γραπτὸν*** τοῦτο διάβημα κατέφυγεν ὁ Σχολάριος μετὰ προηγουμένην ἐξάντλησιν πάσης ἄλλης προφορικῆς καὶ προσωπικῆς αὐτοῦ ἐνεργείας παρὰ « τοῖς δυναμένοις ἀπαλλάττειν (αὐτόν) τοῦ φορτίου τούτου » τῆς πατριαρχείας, παραδεχόμεθα ὅτι τὸ ***πρότερον*** τοῦτο γράμμα ἀπεστάλη πολὺ πρὸ τοῦ μηνὸς Αὐγούστου, τοὐλάχιστον κατὰ τοὺς ***πρώτους μῆνας τοῦ 1455,***

---

11) Ἐκδ. Βόννης σ. 307.

12) Ἐκ τῆς ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγ. Ἀποστόλων διαμονῆς τοῦ Σχολαρίου σώζεται ***εὐχή***, τὴν ὁποίαν οὗτος « ὑπανεγίνωσκε τῷ λαῷ μετὰ τὴν λειτουργίαν αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἀποστόλων». (***ἅπαντα*** ὡς ἀνωτ. IV΄ XXII καὶ 352). Πανηγυρικὸς λόγος αὐτοῦ εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους ἐξεφωνήθη τῇ 29 Ἰουνίου 1456 ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ὀλίγον χρόνον μετὰ τὴν α΄ παραίτησιν αὐτοῦ (***αὐτόθι*** τόμ. Ι΄. XLVI καὶ 172)

13) ***Ἅπαντα*** ὡς ἀνωτ. IV΄. σ. XIV καὶ 231. ἑξ. — Μ. Σάρδ. ***Γερμανοῦ*** ὡς ἀνωτ. σ. 193 ἑξ.

14) ***Ἅπαντα*** ὡς ἀνωτ. IV΄. σ XIV καὶ 211 ἑξ.

καθ' ὃν χρόνον ὁ ἀποστείλας αὐτὸ ἦτο ἤδη ἐγκατεστημένος ἐν τῇ μονῇ τῆς Παμμακαρίστου, ὡς ἐν πατριαρχικῷ οἴκῳ. Προωθοῦντες δὲ καὶ περαιτέρω βαθυτέραν τὴν μελέτην ἡμῶν θὰ διΐδωμεν ὅτι ὁ Σχολ. καὶ πρὸ τῆς ἀπολύσεως τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐπιστολῆς, δηλ. πιθανῶς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1455, ἐξεδήλωσε τὴν πρόθεσιν « ἐπὶ τὸν ἰδιοπράγμονα βίον μεταστῆναι » δικαιολογῶν ταύτην καὶ ἄλλως καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀποπειραθείσης ἐπιβουλῆς ἐναντίον τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἐπιβαλλομένην. [15])

῾Η τελευταία αὕτη πληροφορία, μελετωμένη ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαν παρεμφερῆ τοῦ Φραντζῆ ἐμφανίζει ἐνώπιον τοῦ ἱστορικοῦ ἀλληλοδιαδεχόμενα τὰ σημεῖα: τῆς ἐπιβουλῆς τῆς ζωῆς, τῆς ἐγκαταλείψεως τοῦ ναοῦ τῶν ἁγ. ᾿Αποστόλων καὶ τῆς σκέψεως πρὸς παραίτησιν ἀπὸ τοῦ θρόνου καὶ συνεπῶς ἐπιτρέπει εἰς αὐτὸν νὰ παραδεχθῇ ὅτι ὁ Γεννάδιος παρέμεινεν ἐν τῷ ναῷ τούτῳ, ὡς ἐν πατριαρχείῳ, ἐπὶ διάστημα χρονικὸν μόλις ὑπερβαῖνον τὸ ἔτος, ἤτοι ἀπὸ ***Δεκεμβρίου 1453*** μέχρις ***ἀρχῶν*** 1455 [16]).

† Ο ΣΑΡΔΕΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

---

[15]) *Αὐτόθι* σ. 228.

[16]) ῾Ο *Σ. Βουτυρᾶς* δεχόμενος ὅτι ὁ Σχ. ἐγένετο πατριάρχης περὶ τὰ μέσα τοῦ ἔτους 1454 φρονεῖ ὅτι τὸ πατριαρχεῖον διέμενεν ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων μόνον *ἓν καὶ ἥμισυ ἔτος.* (Λεξικὸν ἱστ. καὶ γεωγρ. Γ' σ. 1000). — ῾Ο *Σ. Βυζάντιος* ὅτι παρέμεινεν ἐν αὐτῷ ὁ Γ. *δύο ἔτη* καὶ ὕστερον τῷ 1455 ᾔτησε καὶ ἔλαβε τὴν μονὴν τῆς Παμμακαρίστου (῾Η ΚΠολις ὡς ἀνωτ. σ. 393) — ῾Ο *Α. ῾Υψηλάντης* ὅτι ὁ Γ. κατέλιπε τὸν ναὸν τῶν ἁγ. ᾿Αποστόλων τῷ 1459 (Τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν σ. 5) — ῾Ο *Μ. Γεδεὼν* παραδεχόμενος ὅτι ὁ Γ. ἐξελέγη πατριάρχης πιθανῶς ἓν ἔτος μετὰ τὴν ἅλωσιν εἰκάζει ὅτι εἴτε τελευτῶντος τοῦ 1455, εἴτε ἀρχομένου τοῦ 1456 ἐγκατέλιπε τὸν ναὸν τοῦτον (Χρονικὰ τοῦ πατρ. οἴκου καὶ ναοῦ ΚΠολις. 1884. σ. 52) — ῾Ο *Μ. ῾Ηλιουπόλεως Γεννάδιος* φρονεῖ ὅτι ὁ Γ. ἠναγκάσθη περὶ *τὰ τέλη τοῦ 1456* νὰ μεταφέρῃ τὸ πατριαρχεῖον εἰς τὴν μονὴν τῆς Παμμακαρίστου (σημειώσεις περί τινων ἐν ΚΠόλει ναῶν καὶ ἰδίως τοῦ πατριαρχικοῦ μετὰ τὸ 1453 ἐν *᾿Ορθοδοξίᾳ* ΙΒ'. σ. 13).

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου).

Τὸν μετὰ Χριστὸν Δ′ αἰῶνα ἡ ἱστορία χαρακτηρίζει ὡς μετεμψύχωσιν τοῦ Δ′ π. Χ. αἰῶνος. Τόσον σπουδαίαν θεωρεῖ τὴν ἀναγέννησιν τῶν γραμμάτων καὶ τὴν ἄνθισιν κλασικῆς λογοτεχνίας! Ὁ Δ′ π. Χ. αἰὼν προῆλθεν ἀπὸ τὴν φιλολογικὴν ἐξέλιξιν τῶν προηγηθέντων μέχρι Ἡσιόδου καὶ Ὁμήρου αἰώνων, ἀπὸ τὴν ἐνισχυθεῖσαν φυλετικὴν συνείδησιν μετὰ τὰς νίκας ἐναντίον τῶν Περσῶν καὶ ἀπὸ τὴν ἐπικρατήσασαν πλήρη ἐλευθερίαν τῆς σκέψεως καὶ τοῦ λόγου. Ὁ δὲ Δ′ μ. Χ. αἰὼν προῆλθεν ἀπὸ τὴν φιλολογικὴν ἐξέλιξιν τῶν προηγηθέντων τριῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων, ἀπὸ τὴν ἐνισχυθεῖσαν θρησκευτικὴν συνείδησιν μετὰ τοὺς διωγμοὺς καὶ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Μ. Κωνσταντίνου καὶ ἀπὸ τὴν κηρυχθεῖσαν ἀνεξιθρησκείαν καὶ ἐλευθερίαν τῆς χριστιανικῆς σκέψεως καὶ τοῦ λόγου. Ἔχει ὁ Δ′ π. Χ. αἰὼν τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον καὶ τὴν εἰς δύο στρατόπεδα διαίρεσιν τῶν ἑλληνικῶν πόλεων ὑπὸ τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Σπάρτην, ἔχει καὶ ὁ Δ′ αἰὼν μ. Χ. τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου καὶ τὴν εἰς δύο διαίρεσιν τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, τὸν μέγαν τοῦτον ἐμφύλιον πόλεμον, κατὰ τὸν ὁποῖον παρέστη ἀνάγκη νὰ ζητηθοῦν τὰ τελειότερα ὅπλα, τοιαῦτα δὲ εὑρίσκοντο ἄφθονα εἰς τὸ ὁπλοστάσιον τῆς π. Χ. κλασικῆς συγγραφικῆς τέχνης. Ἀλλὰ καὶ ἐν γένει ἐπείγουσα ἀνάγκη παρέστη ἡ ἐκμάθησις τῆς γλώσσης καὶ δὴ τοῦ σημαινομένου τῶν λέξεων εἰς τὰς δογματικὰς συζητήσεις ὅπου αἱ λέξεις ***φύσις***, ***οὐσία***, ***ὑπόστασις***, ***πρόσωπον***, ***ἰδιότης*** κ.τ.λ. ἔπρεπε νὰ καθορισθοῦν αὐστηρῶς. Ὁ Γρηγόριος τονίζει τὴν σημασίαν τῆς γλώσσης εἰς τὸν περὶ δογμάτων πόλεμον μὲ τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικώτατα: «Ἡμῶν σχίζεται... καὶ ὅσον εὐσεβέστερον (ἀποσχίζονται ὄχι μόνον οἱ ἀσεβεῖς ἀλλὰ καὶ ὅσοι εὐσεβεῖς...) οὐ μόνον περὶ δογμάτων μικρῶν... ἀλλὰ ἤδη καὶ περὶ ρημάτων (= λέξεων, φράσεων) εἰς τὴν αὐτὴν φερόντων διάνοιαν. (= ἔννοιαν) Τῆς γὰρ ***μιᾶς οὐσίας*** καὶ τῶν ***τριῶν ὑποστάσεων***, λεγομένων μὲν ὑφ᾽ ἡμῶν εὐσεβῶς — τὸ μὲν γὰρ ***τὴν φύσιν*** δηλοῖ τῆς θεότητος τὸ δὲ τὰς τῶν τριῶν ***ἰδιότητας*** — νοουμένων δὲ καὶ παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς ὁμοίως, ἀλλ᾽ οὐ δυναμένοις διὰ στενότητα τῆς παρ᾽ αὐτοῖς λέξεως καὶ ὀνομάτων πενίαν διελεῖν... (= ἕνεκα πτωχείας τοῦ λεξιλογίου των

ἀδυνατοῦν νὰ χωρίσουν τὰ πράγματα) τί γίνεται; Ὡς λίαν γελοῖον καὶ ἐλεεινόν. Πίστεως ἔδοξε διαφορὰ ἡ περὶ τὸν ἦχον (= λέξιν) μικρολογία! Εἶτα σαβελλισμὸς ἐπενοήθη τοῖς τρισὶ προσώποις καὶ ἀρειανισμὸς ταῖς τρισὶν ὑποστάσεσι, τὰ τῆς φιλονεικίας ἀναπλάσματα. Εἶτα τί; Προστιθεμένου ἀεὶ μικροῦ τινος τοῦ λυποῦντος, ὅ λυπηρὸν ἡ φιλονεικία ποιεῖ, κινδυνεύει συναπορραγῆναι ταῖς συλλαβαῖς τὰ πέρατα!» (Λόγος εἰς τὸν Μ. Ἀθαν.)

Ὁ Γρηγόριος παρομοιάζει τὸν Ξέρξην πρὸς τὸν ἀρειανόφρονα Οὐάλην. Ὁ Ξέρξης ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Ἑλλάδος σύρων πολυάριθμον στρατόν, πνέων δὲ μανίαν δὲν περιωρίσθη εἰς τὰς ἀμέτρους ἀπειλάς, ἀλλ' ἠθέλησε νὰ καταπλήξῃ τοὺς Ἕλληνας καὶ νὰ παρουσιάσῃ ἑαυτὸν φοβερὸν διὰ παραδόξων ἔργων ποὺ ἐπεχείρησεν ἐναντίον τῆς φύσεως! Καθὼς λέγουν ἐδημιούργει νέαν γῆν καὶ νέαν θάλασσαν ὥστε νὰ πλέῃ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς καὶ νὰ περιπατῇ ἐπὶ τῆς θαλάσσης, διήρπαζε νήσους, ἐμαστίγωνε τὴν θάλασσαν καὶ ὅσα ἄλλα ἠδύνατο παράφρων στρατηγὸς νὰ ἐπινοήσῃ καταπλήττοντα τοὺς ἀνοήτους καὶ προκαλοῦντα τὸν γέλωτα τῶν ἀνδρειοτέρων. Ὁ δὲ Οὐάλης δὲν εἶχε μὲν τοιούτων ἀνάγκην ὅταν ἐξεστράτευεν ἐναντίον μας ἀλλὰ χειρότερόν τι ἠκούετο νὰ λέγῃ καὶ νὰ πράττῃ. «Ἔθετο εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα αὐτοῦ βλασφημίαν λαλῶν εἰς τὸ ὕψος καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ διῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς.» Καλῶς πρὸ ἡμῶν ὁ Δαβὶδ ἐστηλίτευσε καὶ κατεδίκασε τὸν αἱρεσιάρχην ποὺ κατεβίβασε τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν γῆν καὶ κατέταξε μετὰ τῆς κτίσεως τὴν ὑπερκόσμιον φύσιν, ἣν ἀδυνατεῖ νὰ γνωρίσῃ ἡ κτίσις ἔστω καὶ ἂν ἦλθεν ὡς ἄνθρωπος μεταξύ μας ἀπὸ φιλάνθρωπον συγκατάβασιν διὰ νὰ ἑλκύσῃ πρὸς Ἑαυτὸν ἡμᾶς συρομένους πρὸς τὰ κάτω.» (Λόγ. εἰς τὸν Μ. Βασ.)

Ὁ Γρηγόριος πρῶτος εἰσήγαγεν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν φιλολογίαν τὸ εἶδος τῆς ἐπιταφίου ρητορικῆς, λαβὼν ὑπ' ὄψιν τοὺς κανόνας τῆς θύραθεν ἀττικῆς τέχνης καὶ δὴ τὸν Ἰσοκράτη, χωρὶς ὅμως νὰ χάσῃ τὴν αὐτοτέλειαν καὶ τὸν χριστιανικὸν χαρακτῆρα τῶν τεσσάρων ἐπιταφίων Λόγων του, εἰς Καισάριον, εἰς Γοργονίαν, εἰς τὸν πατέρα καὶ εἰς τὸν Μ. Βασίλειον. Ὁ εἰς τὸν Μ. Βασίλειον εἶναι κυριολεκτικῶς ἀριστούργημα καὶ ἠμπορεῖ νὰ διεκδικήσῃ πρωτεῖα τῆς ρητορικῆς τέχνης ποὺ διεκδικοῦν ὁ Περὶ τοῦ στεφάνου λόγος τοῦ Δημοσθένους καὶ ὁ Ἐπιτάφιος τοῦ Περικλέους. Τὸ προοίμιον του εἶναι ἐπηρεασμένον ἀπὸ τὸ προοίμιον τοῦ Περικλέους, ὁ ὁποῖος ἀμφιβάλλει ἂν εἶναι ἀξιέπαινος ὁ εἰσηγητὴς τοῦ νόμου καθ' ὃν πρέπει νὰ ἐκφωνῶνται ἐπιτάφιοι λόγοι εἰς ἄνδρας ἔργῳ ἀγαθοὺς γενομένους, ὧν ἡ ἀρετὴ κινδυνεύει νὰ μειωθῇ ἀτελῶς ὑμνουμένη ὑπὸ τοῦ ρήτορος. Ὁ Γρηγόριος, οἱονεὶ ἀπαντῶν εἰς τὸν Περικλέα, ἐὰν μὲν — λέγει — ὁ ρήτωρ προσεγγίσῃ τὴν ἀξίαν τοῦ ἐγκωμιαζομένου θὰ δείξῃ τὴν ἱκανότητά του

ἐὰν δὲ ἀδυνατῇ νὰ τὸ ἐπιτύχῃ — ὅπως θὰ ἀποτύχῃ πᾶς προσπαθῶν νὰ ἐγκωμιάσῃ ἐπαξίως τὸν Μ. Βασίλειον — τότε θὰ φανερώσῃ ἐυπράκτως ὅτι ἐνικήθη καὶ ὅτι τὸν ἐγκωμιαζόμενον δὲν δύναται νὰ παραστήσῃ ἡ δύναμις τοῦ λόγου. Ὁ λόγος εἶναι ὑψίστη ὑποχρέωσις πρὸς θανόντας ἄνδρας καὶ εἰς ἄλλα μὲν σπουδαίους μάλιστα δὲ εἰς τοὺς λόγους, οἷος ὁ Μ. Βασίλειος. Δὲν ἠξεύρει εἰς τί ἄλλο θὰ ἐχρησιμοποίει τὴν ῥητορείαν ἐὰν δὲν τὴν ἐχρησιμοποίει πρὸς ἐκεῖνον ποὺ ὑπῆρξε τὸ ἕτερον ἥμισυ τῆς ψυχῆς του, εἰκὼν θαυμασίως πολυσύνθετος, ῥήτωρ ἔξοχος, διδάσκαλος μέγας. Ὁ ἐπιτάφιος εἰς τὸν Μ. Β. εἶναι μνημειῶδες ἔργον τοῦ Γρηγορίου, εἶναι ἔργον ἐξαγγέλλον δόξαν καλλιτέχνου καί, κατά τινα ξενικὴν ἔκφρασιν δυσκόλως δύναται νὰ εἴπῃ τις ἂν ὁ Βασίλειος ἐπιτυχέστερον ἔζησεν ἢ ὁ Γρηγόριος ἐπιτυχέστερον περὶ τοῦ Βασιλείου ἔγραψεν! Ὁ Χρυσόστομος ἐν τῇ πρώτῃ ὁμιλίᾳ εἰς τὸν Ἀ. Παῦλον ἀντέγραψε σχεδὸν πέντε σημερινὰς σελίδας τοῦ λόγου τούτου (Ο′ — ΟΕ′). Ὁ ἐξ Οἰκονόμων Κωνσταντῖνος ἀντέγραψε τὴν πρώτην περίοδον τοῦ προοιμίου τοῦ λόγου εἰς τὸν Μ. Β. (Λόγος εἰς τὸν Π/χην Γρηγόριον Ε′). Οἱ χριστιανοὶ ῥήτορες ἔχουν πρόχειρον καὶ ἄφθονον ὑλικὸν ἐπιταφίου ἢ ἐπικηδείου ῥητορείας. Ἂν θέλουν νὰ παραστήσουν τὸ ἐφήμερον τῆς ζωῆς, ἂς ἀντιγράψουν τὸν Γρηγόριον: «Τοιοῦτος ὁ βίος ἡμῶν ἀδελφοὶ τῶν ζώντων πρόσκαιρα. Τοιοῦτο τὸ ἐπὶ γῆς παίγνιον. Οὐκ ὄντας γενέσθαι καὶ γενομένους ἀναλυθῆναι. Ὄναρ ἐσμὲν οὐχ ἱστάμενον, φάσμα τι μὴ κρατούμενον, πτῆσις ὀρνέου παρερχομένου, ναῦς ἐπὶ θαλάσσης ἴχνος οὐκ ἔχουσα, κόνις, ἀτμίς, ἑωθινὴ δρόσος, ἄνθος καιρῷ φυόμενον καὶ καιρῷ λυόμενον!» (Λόγ. εἰς Καισ.) Ἂν θέλωμεν σαφῆ καθορισμὸν τί γινόμεθα μετὰ θάνατον, ἂν θέλωμεν νὰ διαλυθῇ ὁ σκεπτικισμὸς ποὺ διετύπωσεν ὁ Εὐριπίδης μὲ τοὺς στίχους (Ἱππόλ. 189-198)

«Πᾶς δ' ὀδυνηρὸς βίος ἀνθρώπων κοὐκ ἔστι πόνων ἀνάπαυσις
Ἀλλ' ὅτι τοῦ ζῆν φίλτερον ἄλλο, σκότος ἀμπίσχων κρύπτει νεφέλαις
Δυσέρωτες δὴ φαινόμεθ' ὄντες, τοῦδ' ὅ,τι στίλβει κατὰ γῆν,
δι' ἀπειροσύνην ἄλλου βιότου κοὐκ ἀπόδειξιν τῶν ὑπὸ γαίας»

ἂς ἀναγνώσωμεν τὸν Γρηγόριον: «Πείθομαι σοφῶν λόγοις ὅτι πᾶσα ψυχὴ καλὴ καὶ θεοφιλὴς ἐπειδὰν λυθῇ τοῦ συνδεδεμένου σώματος καὶ ἐνθένδε ἀπαλλαγῇ, εὐθὺς μὲν ἐν συναισθήσει καὶ θεωρίᾳ τοῦ μένοντος αὐτῇ καλοῦ γινομένη θαυμασίαν τινὰ ἡδονὴν ἥδεται καὶ ἀγάλλεται, ὥσπερ δεσμωτήριον χαλεπὸν τὸν ἐνταῦθα βίον ἀποφυγοῦσα καὶ τὰς περικειμένας ἀποσεισαμένη πέδας ὑφ' ὧν τὸ τῆς διανοίας πτερὸν καθείλκετο καὶ οἷον ἤδη τῇ φαντασίᾳ καρποῦται τὴν ἀποκειμένην μακαριότητα. Μικρὸν δ' ὕστερον καὶ τὸ συγγενὲς σαρκίον ἀπολαβοῦσα, ᾧ τὰ ἐκεῖθεν συνεφιλοσόφησε, παρὰ τῆς καὶ δούσης καὶ πιστευθείσης γῆς, ὃν τρόπον οἶδεν ὁ ταῦτα συνδήσας καὶ διαλύσας Θεός, τούτῳ συγκληρονομεῖ τῆς ἐκεῖθεν

δόξης. Καὶ καθάπερ τῶν μοχθηρῶν αὐτοῦ (τοῦ σαρκίου) μετέσχε διὰ τὴν συμφυΐαν οὕτω καὶ τῶν τερπνῶν ἑαυτῆς μεταδίδωσιν, ὅλον εἰς ἑαυτὴν (ἡ ψυχή) ἀναλώσασα καὶ γενομένη σὺν τούτῳ ἓν καὶ πνεῦμα καὶ νοῦς καὶ θεός, καταποθέντος ὑπὸ τῆς ζωῆς τοῦ θνητοῦ τε καὶ ῥέοντος» (Λόγ. εἰς Καισ.)

Τέλειος γνώστης τῆς ἀρχαίας ποιήσεως, ῥητορικῆς καὶ φιλοσοφίας ὢν ὁ Γρηγόριος, εὑρίσκεται εἰς στενὴν ἐπαφὴν καὶ ἐκ τῶν πλείστων παραθέτω ὀλίγα σημεῖα τῆς τοιαύτης ἐπαφῆς.

Ὅμηρος — Ὡς ἀπόλοιτο καὶ ἄλλος ὅ,τις τοιαῦτα γε ῥέζοι! (Ὀδ. Α, 47)

Γρηγόριος — Ὡς ἀπόλοιτο ἡ κακία καὶ ἡ πρώτη ταύτης καταβολὴ καὶ ὁ καθεύδουσιν ἡμῖν ἐπισπείρας τὰ ζιζάνια πονηρός!

Εὐριπίδης — Ἠλιβάτοις ὑπὸ κευθμῶσι γενοίμαν ἵνα με πτεροῦσαν ὄρνιν θεὸς ἐνὶ ποταναῖς ἀγέλαις θείη (Ἱππόλ. 732 — 5)

Γρηγόριος — Ὅταν ἴδω τὴν νῦν γλωσσαλγίαν καὶ τοὺς αὐθημερινοὺς σοφοὺς καὶ τοὺς χειροτονητοὺς θεολόγους — οἷς ἀρκεῖ τὸ θελῆσαι μόνον πρὸς τὸ εἶναι σοφοῖς — ποθῶ τὴν ἀνωτάτω φιλοσοφίαν καὶ σταθμὸν ἔσχατον ἐπιζητῶ καὶ ἐμαυτῷ μόνῳ συγγενέσθαι βούλομαι.

Λακωνικὴ ἐπιστολή — Ἔρρει τὰ κάλα, Μίνδαρος ἀπεσσούα, πεινῶντι τὤνδρες, ἀπορύομες τί χρὴ δρᾶν.

Γρηγόριος — Φροντίδων ἐπιπλοκαί, πραγμάτων ἐπιδρομαί, τὰ τῶν φίλων ἄπιστα, τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀποίμαντα, ἔρρει τὰ καλά, γυμνὰ τὰ κακά, ὁ πλοῦς ἐν νυκτί, πυρσὸς οὐδαμοῦ, Χριστὸς καθεύδει. (Ἐπιστ. πρὸς Εὐδόξ.)

Δημοσθένης — Τὸ φυλάξαι τὰ ἀγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι δοκεῖ. (Α' Ὀλ. 16)

Γρηγόριος — Ἐξ ἴσου εἶνε δυσχερὲς νὰ ἀποκτήσῃ τις ἀγαθὸν ποὺ δὲν ἔχει, ὅσον εἶναι δυσχερὲς μετὰ τὴν ἀπόκτησιν νὰ τὸ διαφυλάξῃ. Διότι πολλάκις ἐκεῖνο μὲν τὸ ὁποῖον ἡ προσπάθεια προσέλαβεν, ἡ ῥαθυμία τὸ κατέστρεψεν, ὅ,τι δὲ ἡ ὀκνηρία ἀπώλεσεν ἡ ἐπιμέλεια τὸ ἀνέκτησε.

Σόλων — Ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοῖς οὐ διαμειψόμεθα τῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον, ἐπεὶ τὸ μὲν ἔμπεδον ἀεί, χρήματα δ' ἀνθρώπων ἄλλοτε ἄλλος ἔχει.

(Συνεχίζεται)

† Ο ΕΛΑΙΑΣ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΚΑΘΑΓΙΑΣΙΣ ΑΓΙΟΥ ΜΥΡΟΥ

ΕΝ ΤΩι ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩι ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΩι

Ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπάρχουσαν ἀνάγκην παρασκευῆς καὶ καθαγιάσεως νέας ποσότητος Ἁγίου Μύρου, ἀπεφάσισεν ἐν καιρῷ ὅπως κατὰ τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Ἑβδομάδα τοῦ ἔτους τούτου εὐλογήσῃ κατὰ τὴν τάξιν τὸ πρὸς χρῆσιν τοῦ καθόλου Ὀρθοδόξου Χριστιανικοῦ κόσμου ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου λαμβανόμενον Ἅγιον Μύρον. Οὕτω ἐγκαίρως γενομένης τῆς ὅλης σχετικῆς προπαρασκευῆς ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βενιαμὶν ὁ Α'. μετὰ τῶν ἐνταῦθα σεβ. Μητροπολιτῶν, ἱερουργήσας τῇ Ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Πέμπτῃ (6 Ἀπριλίου 1939) ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, καθηγίασε τὸ ἐπὶ τούτῳ παρασκευασθὲν Ἅγιον Μύρον. Τὰς ἐπὶ τῷ καθαγιασμῷ ἱερὰς τελετάς, διεξαχθείσας ἐν βαθείᾳ κατανύξει καὶ ἐκκλησιαστικῇ μεγαλοπρεπείᾳ, παρηκολούθησαν ἐν εὐλαβείᾳ πλήθη πιστῶν πάσης τάξεως.

***

Ἡ διεξαγωγὴ τῆς σχετικῆς προπαρασκευαστικῆς ἐργασίας ἀνετέθη εἰς Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν Ἡλιουπόλεως κ. Γενναδίου, Θεοδωρουπόλεως κ. Λεοντίου, Χριστουπόλεως κ. Μελετίου, Λαοδικείας κ. Δωροθέου καὶ τοῦ Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτου κ. Κυρίλλου. Τὸ δὲ σῶμα τῶν Φαρμακοποιῶν κατηρτίσθη ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Ἄρχοντος Μυρεψοῦ κ. Βασιλείου Αἰμιλιάδου ἐκ τῶν κ. κ. Ἀν. Ζαφειροπούλου, Παντ. Βαφειάδου, Ἐρ. Τσόλα, Δημ. Γκετσοπούλου, Ἀντ. Βασιλειάδου, Ἀντ. Χατζηγιαννάκη καὶ Μιλτ. Βασιλειάδου.

Τῇ Κυριακῇ τῶν Βαΐων (2 Ἀπριλίου) ἡ Α. Θ. Παναγιότης χοροστατήσασα ηὐλόγησε μετὰ τὴν δοξολογίαν τοὺς ἀνωτέρω ἐξονομασθέντας Φαρμακοποιούς, οἵτινες, ἡγουμένου τοῦ Ἄρχοντος Μυρεψοῦ, προσῆλθον Αὐτῇ περιβεβλημένοι τοὺς λευκοὺς ποδήρεις χιτῶνας τῆς ὑπηρεσίας, καὶ ἐπέδωκε, κατὰ τὴν σχετικὴν τυπικὴν διάταξιν, εἰς μὲν τὸν Ἄρχοντα Μυρεψὸν τὸ ἐκ μετάξης λέντιον εἰς δὲ τὰ λοιπὰ μέλη τοῦ Φαρμακευτικοῦ Σώματος τοὺς ἐπὶ τούτῳ κατασκευασθέντας χρυσοῦς σταυρούς.

Τῇ Ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Δευτέρᾳ (3 Ἀπριλίου) μετὰ τὴν θ. λειτουργίαν τῶν Προηγιασμένων, ἡ Α. Θ. Παναγιότης, περιβληθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀρχιδιακόνου ἐν τῷ ἱ. Ναῷ ἐπιτραχήλιον καὶ ὠμοφόριον, προσῆλθε μετὰ τῶν συνεκκλησιασθέντων Αὐτῇ σεβ. Μητροπολιτῶν Δέρκων, Πριγκηπονήσων, Σάρδεων, Ἡλιουπόλεως, Θεο-

δωρουπόλεως, Χριστουπόλεως, Λαοδικείας καὶ Αἴνου, ὡς καὶ ἁπάσης τῆς ἀκολουθίας Αὐτῆς, εἰς τὸ παρὰ τὸν Ναὸν καταλλήλως ηὐτρεπισμένον Κουβούκλιον, ἔνθα οἱ πρὸς ἕψησιν τοῦ Ἁγίου Μύρου λέβητες, καὶ ηὐλόγησε τὴν ἔναρξιν τοῦ κύκλου τῶν ἐπὶ καθαγιασμῷ Ἁγίου Μύρου ἱερῶν τελετῶν διὰ τοῦ καθιερωμένου ἁγιασμοῦ, διακονούντων Αὐτῇ τοῦ Δευτερεύοντος καὶ Τριτεύοντος τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων. Ἀκολούθως ἐρράντισε διὰ τοῦ ἡγιασμένου ὕδατος τὰ παρασκευασθέντα ὑλικά, τὰ πρὸς χρῆσιν σκεύη καὶ δοχεῖα καὶ τοὺς ἕξ λέβητας, καὶ εὐλογήσασα τὰ δοχεῖα ἐλαίου, οἴνου, ἀρωμάτων καὶ ἀνθέων, ἐνέχυσε ποσότητα ἐξ αὐτῶν εἰς τοὺς λέβητας, ἐπιλέγουσα ***εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος***, τῶν διακόνων ἐκφωνούντων τὸ ***Πρόσχωμεν***, μεθ' ὃ κρατοῦσα λαμπάδα ἀνῆψε τὸ ὑπὸ τοὺς λέβητας πῦρ. Μετὰ ταῦτα ἡ Α. Θ. Παναγιότης, λαβοῦσα ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Μεγ. Ἀρχιδιακόνου τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἀνέγνω περικοπήν. Ἡ ἀνάγνωσις περικοπῶν ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης ἐγένετο ἐν συνεχείᾳ ὑπὸ τῶν παραστάντων σεβ. Μητροπολιτῶν, τῶν θεοφιλ. Ἐπισκόπων, τῶν κληρικῶν τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς, τοῦ Πατριαρχικοῦ Πρεσβυτερίου καὶ τῶν ἐπὶ τούτῳ κληθέντων ἱερέων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς μέχρι τοῦ μεσονυκτίου

Τῇ Ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Τρίτῃ (4 Ἀπριλίου), μετὰ τὴν θ. λειτουργίαν τῶν Προηγιασμένων, ἡ Α. Θ Παναγιότης, προπορευομένης τῆς ἀκολουθίας Αὐτῆς καὶ συνοδευομένη ὑπὸ τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν Ἡλιουπόλεως, Θεοδωρουπόλεως, Χριστουπόλεως καὶ Αἴνου, προσῆλθε καὶ αὖθις εἰς τὸ ἱερὸν Κουβούκλιον, ἔνθα ἐψάλη παράκλησις καθ' ἣν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐμνημόνευσε πάντων ἐν γένει τῶν ὑπὲρ τῆς κατασκευῆς τοῦ Ἁγίου Μύρου συνεισενεγκόντων. Εἶτα ἐνέβαλεν εἰς τοὺς λέβητας νέαν ποσότητα ἐλαίου, οἴνου, διαφόρων ἀρωμάτων καὶ ἀνθέων, καὶ ἀνέγνω περικοπὴν ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἡ ἀνάγνωσις περικοπῶν ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης ἐσυνεχίσθη, ὡς καὶ κατὰ τὴν προηγουμένην ἡμέραν, μέχρι τοῦ μεσονυκτίου.

Τῇ Ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Τετάρτῃ (5 Ἀπριλίου), μετὰ τὴν ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ ἀπόλυσιν, ἡ Α. Θ. Παναγιότης προσῆλθε μετὰ τῆς αὐτῆς ὡς καὶ κατὰ τὰς δύο προηγουμένας ἡμέρας ἐκκλησιαστικῆς παρατάξεως εἰς τὸ ἱερὸν Κουβούκλιον, συνοδευομένη ὑπὸ τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν Πριγκηπονήσων, Θεοδωρουπόλεως, Χριστουπόλεως, Λαοδικείας καὶ Αἴνου. Μετὰ μικρὰν ἱεροτελεστίαν ἐνέβαλεν εἰς τοὺς λέβητας τὸ ροδέλαιον καὶ τὸν μόσχον καὶ τὰ ὑπόλοιπα ἄνθη καὶ ἀκολούθως ἐσυνεχίσθη ἡ ἀνάγνωσις περικοπῶν ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης ὑπ' Αὐτῆς, τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν, τῶν θεοφιλ. Ἐπισκόπων καὶ τῶν ἐπὶ τούτῳ κληθέντων ἱερέων. Συντελεσθέντος τοῦ ἔργου τῆς ἑψήσεως περὶ τὴν μεσημβρίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας οἱ Φαρμακοποιοὶ ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ Ἄρχοντος Μυρεψοῦ ἐπελήφθησαν τῆς διυλύσεως τοῦ Ἁγίου Μύρου, μεθ' ὃ ἐτοποθέτησαν αὐτὸ ἐντὸς τῶν μεγάλων καὶ μικρῶν ἀργυρῶν δοχείων.

Τῇ Ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Πέμπτῃ (6 Ἀπριλίου), μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ Ὄρθρου ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ Πατριαρχικῷ Παρεκκλησίῳ, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀνῆλθε μετὰ πάσης τῆς ἀκολουθίας Αὐτῆς εἰς τὴν Μεγάλην Αἴθουσαν τῶν Πατριαρχῶν, ἔνθα προσελθόντες Αὐτῇ ἔλαβον ***καιρὸν*** οἱ ὁρισθέντες δώδεκα ἀρχιμανδρῖται καὶ ἕξ διάκονοι, μεθ' ὃ ἐγένετο ἡ ἀμφίεσις τῆς μὲν Α. Θ. Παναγιότητος ἐν τῷ ἐπισήμῳ Πατριαρχικῷ Γραφείῳ, τῶν δὲ Ἁγίων Ἀρχιερέων ἐν τῇ Αἰθούσῃ τοῦ Μικροῦ Συνοδικοῦ. Συμπληρωθείσης τῆς ἱερᾶς ἀμφιέσεως τῆς Α. Θ. Παναγιότητος

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν ἔμπροσθεν τοῦ Πατριαρχικοῦ Μυροφυλακίου.

Ἡ ἐκ τοῦ ἱ. Ναοῦ εἰς τὸ Μυροφυλάκιον μετακόμισις τοῦ Ἁγίου Μύρου

καὶ τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν, προσελθὼν ὁ Μ. Ἐκκλησιάρχης ἐπέδωκε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ἀλάβαστρον περιέχον διάφορα ἀρώματα, τῷ Α' τῇ τάξει σεβ. Μητροπολίτῃ Χαλκηδόνος ἀλάβαστρον περιέχον προηγιασμένον Μύρον, τῷ σεβ. Μητροπολίτῃ Δέρκων ἀλάβαστρον περιέχον μήπω ἁγιασθὲν Μύρον καὶ τοῖς λοιποῖς σεβ. Μητροπολίταις τὰ μικρὰ ἀργυρᾶ δοχεῖα, περιέχοντα τὸ πρὸς ἁγιασμὸν παρασκευασθὲν Μύρον.

Περὶ ὥραν ἐννάτην ἐγένετο ἡ ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Οἴκου κάθοδος τῆς πομπῆς εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν κατὰ τὴν ἀκόλουθον τάξιν: προηγουμένων τῶν κλητήρων, τῶν ἑξαπτερύγων, τῶν χορῶν, τοῦ Μ. Πριμικηρίου, δύο διακόνων, κρατούντων ἑξαπτέρυγα, εἵποντο οἱ δώδεκα ἀρχιμανδρῖται, κρατοῦντες τὰ μεγάλα ἀργυρᾶ δοχεῖα τὰ περιέχοντα τὸ πρὸς ἁγιασμὸν Μύρον, ἅτινα παρέλαβον ἐκ τῆς Αἰθούσης τῆς Παναγίας, μετ' αὐτοὺς οἱ ἀρχιδιάκονοι τῶν ἱερῶν Μητροπόλεων Χαλκηδόνος καὶ Δέρκων, κρατοῦντες θυμιατήρια καὶ δικηροτρίκηρα, ἀκολούθως ἡ σειρὰ τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων Χαλκηδόνος Μαξίμου, Δέρκων Ἰωακείμ, Προύσης Πολυκάρπου, Πριγκηπονήσων Θωμᾶ, Σάρδεων Γερμανοῦ, Ἡλιουπόλεως Γενναδίου, Θεοδωρουπόλεως Λεοντίου, Χριστουπόλεως Μελετίου, Λαοδικείας Δωροθέου, Φιλαδελφείας Αἰμιλιανοῦ καὶ Αἴνου Γερμανοῦ, εἰς δύο στίχους, τὸ δὲ βάθος τῆς ὅλης παρατάξεως κατεῖχεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης, περιστοιχιζομένη ὑπὸ τοῦ Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων. Ἅμα τῇ εἰσόδῳ τῆς πομπῆς εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν οἱ μὲν ἀρχιμανδρῖται, ἐναποθέσαντες τὰ δοχεῖα πρὸ τοῦ Εἰκονοστασίου, εἰσῆλθον ἀμέσως εἰς τὸ ἱερὸν Βῆμα, οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς, ἐναποθέσαντες ὡσαύτως τὰ δοχεῖα αὐτῶν ἐπὶ ηὐτρεπισμένης τραπέζης ὄπισθεν τῆς Ἁγίας Τραπέζης ἐξῆλθον τοῦ ἱεροῦ Βήματος καὶ κατέλαβον τὰς οἰκείας αὐτῶν θέσεις. Τὰ ἀλάβαστρα τοῦ προηγιασμένου καὶ τοῦ μήπω ἡγιασμένου Μύρου ἐτοποθετήθησαν ὑπὸ τῶν κρατούντων αὐτὰ δύο κατὰ τὴν τάξιν πρώτων Ἀρχιερέων εἰς τὴν ἱερὰν Πρόθεσιν. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἅμα τῇ εἰσόδῳ Αὐτῆς εἰς τὸν σωλέα παρέδωκε τὸ ἀλάβαστρον Αὐτῆς τῷ Μ. Ἐκκλησιάρχῃ, ηὐλόγησε τὸν λαὸν διὰ δικηροτρικήρου καὶ ἀνῆλθε τὸν Θρόνον.

Κατὰ τὴν Μεγάλην Εἴσοδον, προηγουμένων τῶν ἑξαπτερύγων, τοῦ Μ. Πριμικηρίου, ἑνὸς διακόνου μετὰ ἑξαπτερύγων εἵποντο οἱ ἀρχιμανδρῖται, κρατοῦντες τὰ μεγάλα δοχεῖα, μετ' αὐτοὺς εἷς διάκονος μετὰ θυμιατηρίου, ὁ ἀρχιμ. Χρυσόστομος Κορωναῖος, καθηγητὴς τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς, κρατῶν τὸ ἀλάβαστρον τοῦ προηγιασμένου Μύρου, ἕτερος διάκονος μετὰ θυμιατηρίου καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Μ. Ἀρχιμανδρίτης κρατῶν τὸ ἀλάβαστρον τοῦ μήπω ἁγιασθέντος Μύρου, ἀμέσως δὲ ἠκολούθει διάκονος μετὰ θυμιατηρίου καὶ μετ' αὐτὸν τὰ Τίμια Δῶρα. Μετὰ τὴν εἴσοδον τῆς πρωτοπορίας τῶν διακόνων καὶ τῶν πρεσβυτέρων μετὰ τῶν δοχείων εἰς τὸ ἱερὸν Βῆμα ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἐλθοῦσα πρὸ τῆς Ὡραίας Πύλης, παρέλαβε τὸ προσκομισθὲν ἀλάβαστρον τοῦ προηγιασμένου Μύρου καὶ προσκυνήσασα ἐναπέθετο αὐτὸ ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης ἐκ δεξιῶν. Εἶτα λαβοῦσα τὸ ἀλάβαστρον τοῦ μήπω ἁγιασθέντος Μύρου καὶ εὐλογήσασα ἐναπέθετο καὶ τοῦτο ἐξ ἀριστερῶν ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης, μεθ' ὃ ἐγένετο ἡ τῶν Τιμίων Δώρων ὑποδοχή. Κατ' αὐτὴν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐμνημόνευσε τῶν Μακαριωτάτων Πατριαρχῶν, τῶν Προέδρων τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν σὺν τῷ εὐσεβεῖ αὐτῶν πληρώματι, τῶν Μητροπολιτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ τοῦ ποιμνίου αὐτῶν, τῶν μελῶν τῆς Φαρμακευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ὡς καὶ πάντων ἐν γένει τῶν συνεισενεγκόντων ὑπὲρ τῆς κατασκευῆς

τοῦ Ἁγίου Μύρου. Τὸ μνημόσυνον ἐπὶ μέρους τῶν ὀνομάτων ζώντων καὶ τεθνεώτων τῶν εὐλαβῶν εἰσφορέων ἐγένετο ὑπὸ τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων ἐν τῷ ἱερῷ Βήματι.

Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν καὶ ***ἔσται τὰ ἐλέη τοῦ Μεγάλου Θεοῦ*** τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου ἐκφωνήσαντος τὸ ***Πρόσχωμεν*** ἤρξατο, ἐν βαθυτάτῃ εὐλαβεῖ σιγῇ τοῦ συμπροσευχομένου λαοῦ, γονυκλιθέντος, ἡ ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος εὐλογία καὶ καθαγίασις τοῦ Μύρου κατὰ τὴν ἐπὶ τούτῳ τυπικὴν διάταξιν.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς θ. λειτουργίας, προεξαρχούσης τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐγένετο ἐν μεγαλοπρεπεῖ ἐκκλησιαστικῇ πομπῇ καὶ ἐν εὐλαβεῖ συνοδείᾳ τοῦ ἐκκλησιάσματος ἡ ὑπὸ τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων, τῶν πρεσβυτέρων, καὶ τῶν τελειοφοίτων τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς μετακόμισις τῶν πεπληρωμένων Ἁγίου Μύρου δοχείων ἐκ τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Μυροφυλάκιον, ὅπου, μετὰ μικρὰν ἐν αὐτῷ ἱεροτελεστίαν, καὶ ἀπετέθησαν ταῦτα, γενομένης ἐκεῖ καὶ τῆς ἀπολύσεως τῆς θ. λειτουργίας.

Ἀνάλογος πρὸς τὸ ἐξαιρετικὸν τῆς ἱερᾶς τελετῆς, ἥτις ἐγένετο μετὰ πάροδον ἕνδεκα ἐτῶν ἀπὸ τῆς Πατριαρχείας Βασιλείου τοῦ Γ´ (12 Ἀπριλίου 1928), ὑπῆρξε καὶ ἡ συρροὴ τοῦ ἐκκλησιάσματος μεταξὺ τοῦ ὁποίου διεκρίνοντο οἱ Γενικοὶ Πρόξενοι τῶν Ὀρθοδόξων Κρατῶν, πολλοὶ ξένοι διπλωματικοὶ ἐκπρόσωποι, οἱ ὀφφικιάλοι τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τῶν Πατριαρχείων καὶ πλεῖστοι τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἐκ τοῦ ἐπιστημονικοῦ, βιομηχανικοῦ καὶ ἐμπορικοῦ κόσμου τῆς ἡμετέρας πόλεως.

— Ἐξ ἀποφάσεως συνοδικῆς, ἐξεφράσθησαν διὰ σεπτῶν Πατριαρχικῶν Πιττακίων αἱ εὐχαριστίαι καὶ ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰ μέλη τῆς ἐπὶ τοῦ Ἁγίου Μύρου Ἐπιτροπῆς, διὰ τὴν ζηλωτῶς καταβληθεῖσαν ὑπ' αὐτῆς μέριμναν καὶ προσπάθειαν πρὸς τὴν τακτικὴν καὶ τελείαν τοῦ ἀνατεθέντος αὐτοῖς ἔργου διεξαγωγήν. Εἰς τὰ μέλη δὲ τῆς Φαρμακευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἡ Α. Θ. Παναγιότης διὰ σεπτῶν Πιττακίων Αὐτῆς ἐξέφρασε διὰ τὴν προφρόνως παρασχεθεῖσαν συναντίληψιν κατὰ τὴν ἕψησιν τοῦ Ἁγίου Μύρου τὴν ἰδιαιτέραν Πατριαρχικὴν Αὐτῆς εὐαρέσκειαν.

Ἡ Μεγάλη Ἑβδομάς.

Αἱ ἱεραὶ ἀκολουθίαι τῆς Μ. Ἑβδομάδος διεξήχθησαν ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ μετ' ἐκκλησιαστικῆς ἱεροπρεπείας, προεξαρχούσης πάντοτε τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Τῇ Α. Θ. Παναγιότητι συνεχοροστάτησαν τῇ Μ. Πέμπτῃ ἑσπέρᾳ οἱ σεβ. Μητροπολῖται Προύσης, Ἡλιουπόλεως, Θεοδωρουπόλεως, Λαοδικείας καὶ Αἴνου — τῇ Μ. Παρασκευῇ πρωΐ Θεοδωρουπόλεως, Χριστουπόλεως, Λαοδικείας, Φιλαδελφείας καὶ Αἴνου, τῇ δὲ ἑσπέρᾳ Προύσης, Σάρδεων καὶ Λαοδικείας. Ἡ ἀνάγνωσις τῶν 12 Εὐαγγελίων τῆς Μ. Πέμπτης ἐγένετο τοῦ πρώτου ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, καὶ τῶν ἐφεξῆς ὑπὸ τῶν συγχοροστατησάντων Αὐτῇ σεβ. Μητροπολιτῶν, τοῦ Ἀρχιγραμματέως, τοῦ Μ. Ἀρχιμανδρίτου, τοῦ Μ. Συγκέλλου καὶ τῶν Πατριαρχικῶν ἐφημερίων, καὶ τοῦ τελευταίου ἀπὸ τοῦ ἱ. ἄμβωνος ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου. Κατὰ τὸν ἑσπερινὸν τῆς Μ. Παρασκευῆς τὸν θεῖον λόγον ἐκήρυξεν ὁ ἐκ τῶν καθηγητῶν τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς ἐν Χάλκῃ Σχολῆς πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Χρυσόστομος Κορωναῖος.

Ἡ λαμπροφόρος Ἀνάστασις.

Τὸν ὄρθρον τῆς Ἀναστάσεως καὶ τὴν ἱερὰν λειτουργίαν ἐτέλεσεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετὰ τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν Προύσης, Ἡλιουπόλεως, Θεοδωρουπόλεως, Χριστουπόλεως, Λαοδικείας καὶ Αἴνου. Τὴν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ Πατριαρχικὴν ἐγκύκλιον πρὸς τὸ εὐσεβὲς πλήρωμα

ἀνέγνω ἀπὸ τοῦ ἱ. ἄμβωνος ὁ Μ. Ἀρχιμανδρίτης. Ὁ Ἑσπερινὸς τῆς Ἀναστάσεως ἐγένετο κατὰ τὴν κρατοῦσαν τάξιν, περὶ ὥραν 10. 15΄ π. μ. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν τῇ Αἰθούσῃ τοῦ Μ. Συνοδικοῦ ἐνεδύθη τὴν στολὴν τῆς **Τιβεριάδος** καὶ ἀκολούθως κατῆλθε, συμπαραστατουμένη ὑπὸ τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν, Σάρδεων, Ἡλιουπόλεως, Χριστουπόλεως, Λαοδικείας καὶ Αἴνου, ἐν ἀρχιερατικῇ ἀμφιέσει, εἰς τὸν πάνσεπτον Πατριαρχικὸν Ναόν, τῶν χορῶν ψαλλόντων ἐμμελῶς ***τὸ Ἀναστάσεως ἡμέρα.*** Τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἀνεγνώσθη: ἀπὸ τοῦ ἱ. Συνθρόνου ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἑλληνιστί — ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ βήματος ὑπὸ τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν Σάρδεων τουρκιστί, Ἡλιουπόλεως γαλλιστί, Θεοδωρουπόλεως λατινιστί, Χριστουπόλεως ρουμανιστί, καὶ Λαοδικείας γερμανιστί — ἀπὸ θέσεων ἐκτὸς τοῦ ἱεροῦ βήματος: τοῦ σέρβου Πρωθιερέως κ. Χαϊδούκοβιτς σλαυωνιστί, ὑπὸ τοῦ Δευτερεύοντος ἰταλιστί, τοῦ διακόνου Γεωργίου Ἀναστασιάδου σερβιστί, τοῦ διακόνου Ραφαὴλ ἀραβιστί, τοῦ ἱερέως Καλλινίκου ἀρμενιστί, τοῦ ἱερέως Γεωργίου ἀλβανιστί — καὶ τελευταῖον ἀπὸ τοῦ ἱ. ἄμβωνος ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου καὶ αὖθις ἑλληνιστί. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ Ἑσπερινοῦ ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετὰ τῆς ἀκολουθίας Αὐτῆς ἀνῆλθεν εἰς τὸ Μέγα Συνοδικόν, ἔνθα ἐδέχθη τὰ συγχαρητήρια τῶν προσελθόντων εἰς τὴν τελετὴν τοῦ Ἑσπερινοῦ, διανείμασα αὐτοῖς τὰ εἰθισμένα Πασχαλινὰ ᾠά.

Ἡ ὑποβολὴ συγχαρητηρίων καὶ ἡ διανομὴ τῶν ᾠῶν ἐξηκολούθησε δι' ὅλης τῆς Κυριακῆς καὶ κατὰ τὰς δύο ἑπομένας ἡμέρας. Τηλεγραφικῶς καὶ διὰ γραμμάτων συνεχάρησαν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα τῇ Α. Θ. Παναγιότητι οἱ Μακαριώτατοι Πατριάρχαι καὶ Πρόεδροι τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ξένων Ἐκκλησιῶν, οἱ Ἱεράρχαι τοῦ Θρόνου, καὶ διάφοροι προσωπικότητες, πρὸς οὓς καὶ ἀπήντησεν Αὕτη καταλλήλως. Τὴν Δευτέραν τοῦ Πάσχα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀντεπεσκέφθη αὐτοπροσώπως τοὺς σεβ. Συνοδικοὺς Μητροπολίτας, διεβίβασε δὲ τὰς Πατριαρχικὰς Αὐτῆς εὐλογίας πρὸς τοὺς ἄλλους διὰ τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου καὶ τῶν λοιπῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων.

Πατριαρχικαὶ χοροστασίαι.

— Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ κατὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ (16 τοῦ μ.) Εὐλαβεῖ δὲ παρακλήσει τῆς οἰκείας Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, μεταβᾶσα, ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ Εὐαγγελιστρίας Προπόδων Ταταούλων τῇ Κυριακῇ τῆς 30ῆς τοῦ μ. γενομένη δεκτὴ καὶ προπεμφθεῖσα μετ' ἐνδείξεων βαθυτάτου σεβασμοῦ. Κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην Πατριαρχικὴν χοροστασίαν τὸν θεῖον λόγον ἐκήρυξεν ὁ πανοσιολ. Δευτερεύων τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων κ. Μελέτιος.

Ὀνομαστήρια.

Τῷ κατὰ τὸν παρόντα μῆνα (16) ἀγαγόντι τὴν ἑορτὴν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ σεβ. Μητροπολίτῃ Πριγκηπονήσων κ. Θωμᾷ ἡ Α. Θ Παναγιότης συνεχάρη καὶ ηὐχήθη τηλεγραφικῶς.

— Τοῖς ὁμοίως ἑορτάσασι τὰ ὀνομαστήρια αὐτῶν σεβ. Μητροπολίταις Σιατίου καὶ Σιατίστης κ. Διοδώρῳ (5), Παραμυθίας Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου κ. Γεωργίῳ (23) καὶ Ἱερισσοῦ καὶ ἁγίου Ὄρους Σωκράτει (16) ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη διὰ γραμμάτων.

Πατριαρχικὰ συγχαρητήρια.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης διεβίβασε διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιακόνου κ. Μαξίμου τὰ εὐχετικὰ Αὐτῆς συγχαρητήρια πρὸς τὸν ἐξοχώτατον ἰατρὸν κ. Νικόλαον Ταπτᾶν ἐπὶ τῇ εἰς βουλευτὴν ἐπανεκλογῇ αὐτοῦ.

Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσώπευσις.

Κατὰ τὸν τελεσθέντα ἐν τῷ ἐνταῦθα ἱερῷ Ἀγγλικανικῷ Ναῷ ἑσπερινὸν τῆς θείας Ἀναστάσεως ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος παρέστη ὁ θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ κ. Φιλόθεος, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Κίκη, ὡς διερμηνέως.

Μεγάλη Πρωτοσυγκελλία.

Ἀσθενήσας ἐκ ρευματικῆς παθήσεως παρέμεινεν ἐπὶ δίμηνον περίπου κλινήρης, ἀναρρώσας δὲ ἐπανέλαβεν ἀπὸ τῆς 17ης τοῦ μ. ὁ πανοσιολ. Μ Πρωτοσύγκελλος κ. Ἀδαμάντιος.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀσθενείας τῆς αὐτοῦ Πανοσιολογιότητος ἀνεπλήρωσεν αὐτήν, κατὰ τὴν τάξιν, ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Μεγ. Πρωτοσυγκελλίας ὁ πανοσιολογ. Μ. Ἀρχιδιάκονος κ. Μάξιμος, ἀναπληρωθεὶς ἐν τῇ Μεγ. Ἀρχιδιακονίᾳ ὑπὸ τοῦ πανοσιολ. Δευτερεύοντος κ. Μελετίου.

Πατριαρχικὸς Ναός.

Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου (23 τοῦ μ.) τὴν θείαν λειτουργίαν ἐν τῷ πανηγυρίζοντι πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἐτέλεσαν οἱ σεβ. Μητροπολῖται Πριγκηποννήσων κ. Θωμᾶς, Θεοδωρουπόλεως κ. Λεόντιος καὶ Λαοδικείας κ. Δωρόθεος.

Ἡ Τελεταρχικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς Ἀναστάσεως ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἀπετελέσθη, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Λαοδιδικείας κ. Δωροθέου, ἐκ τῶν ἐνδεδειγμένων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς ὑπαλλήλων, ἐκ τῶν Ἐπιτρόπων τοῦ πανσέπτου Πατριαρχικοῦ Ναοῦ καὶ πολλῶν ἐπιλέκτων ὁμογενῶν.

Ἀφίξεις.

Τῇ 18ῃ τοῦ μ. ἀφίκετο ἐνταῦθα ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ ὁ σεβ. Μητροπολίτης Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Ἰάκωβος. Τὴν Α. Σεβασμιότητα ὑπεδέχθη ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ Παναγιότητος ὁ πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιάκονος κ. Μάξιμος.

Θεῖον κήρυγμα.

Κατὰ τὴν διαγενομένην Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Τεσσαρακοστὴν ἐκήρυξαν ἐν μὲν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ὁ σεβ. Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως κ. Γεννάδιος κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Ὀρθοδοξίας, ὁ θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ κ. Φιλόθεος κατὰ τὴν Β' Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν, ὁ πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Χρυσόστομος Κορωναῖος, καθηγητὴς τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς, κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Σταυροπροσκυνήσεως, ὁ θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Ἐλαίας κ. Ἀγαθάγγελλος κατὰ τὴν Ε' Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν καὶ ὁ πανοσιολ. Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διάκονος κ. Μελίτων κατὰ τὴν Κυριακὴν τῶν Βαΐων, ἐν δὲ τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ, ἐκτὸς τῶν ἑκασταχοῦ ἱερουργησάντων ἁγίων Ἀρχιερέων καὶ τῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τοῦ κηρύττειν τὸν θεῖον λόγον ἐκ τῶν ἱερατικῶς προϊσταμένων τῶν ἱερῶν ναῶν καὶ τῶν τακτικῶν ἱεροκηρύκων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐκτάκτως ὁρισθέντες οἱ θεοφιλ. Ἐπίσκοποι: Χαριουπόλεως κ. Γεννάδιος ἐν τῷ ἱ. ναῷ Παναγίας Σαλματομβρουκίου τῇ Β' Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν καὶ ἐν τῷ ἱ. Ναῷ ἁγίου Νικολάου Τζιβαλίου τῇ Δ' Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν καὶ Λεύκης κ. Παγκράτιος ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τῶν ἁγίων Θεοδώρων Βλάγκας κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τῶν ἁγίων καὶ κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Ὀρθοδοξίας, καὶ οἱ πανοσιολογιώτατοι: Μ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Καλλίνικος ἐν τῷ ἱ. Ναῷ Ἁγίας Παρασκευῆς Χάσκιοϊ κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν Β' Χαιρετισμῶν, ἐν τῷ ἱ. Ναῷ

Παναγίας Μουχλίου τῇ Β' Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν, ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Βαλατᾶ τῇ Γ' Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν, ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Ἕξ Μαρμάρων κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἀκαθίστου Ὕμνου, καὶ ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ Βαφεοχωρίου τῇ Ε' Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν — Δευτερεύων κ. Μελέτιος ἐν τῷ ἱ. Ναῷ Ἁγίου Νικολάου Τζιβαλίου τῇ Γ' Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν, ἐν τῷ ἱ. Ναῷ ἁγίου Δημητρίου Ξυλοπόρτης κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν Α' Χαιρετισμῶν, ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Βαλατᾶ κατὰ τὴν Κυριακὴν τῶν Βαΐων, εἰς τὴν ἀκολουθίαν τῶν Νυμφίων, καὶ ἐν τῷ ἱ. Ναῷ Ἁγίου Γεωργίου Ἑδιρνέκαπου κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἀκαθίστου Ὕμνου — Τριτεύων Ἰσίδωρος ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ Βαφεοχωρίου κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν Α' Χαιρετισμῶν, ἐν τῷ ἱ. Ναῷ Παναγίας Διπλοκιονίου κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν Β' Χαιρετισμῶν, ἐν τῷ ἱ. Ναῷ Ἁγίου Δημητρίου Ξηροκρήνης κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν Γ' Χαιρετισμῶν, ἐν τῷ ἱ. Ναῷ Ἁγίου Μηνᾶ Ὑψωμαθείων κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν Δ' Χαιρετισμῶν, καὶ ἐν τῷ ἱ. Ναῷ Ἁγίων Θεοδώρων Βλάγκας τῇ Β' Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν, κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἀκαθίστου Ὕμνου καὶ τῇ Μεγάλῃ Τρίτῃ εἰς τὴν ἀκολουθίαν τῶν Νυμφίων — Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κ. Μελίτων ἐν τῷ ἱ. Νικολάου Γαλατᾶ κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν Α' Χαιρετισμῶν, ἐν τῷ ἱ. Ναῷ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων τῇ Κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας ἑσπέρας, τῇ Κυριακῇ τῶν Βαΐων εἰς τὴν ἀκολουθίαν τῶν Νυμφίων καὶ τῇ Μεγάλῃ Παρασκευῇ πρωΐ, ἐν τῷ ἱ. Ναῷ ἁγίου Χαραλάμπους Βεβεκίου κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν Γ' Χαιρετισμῶν, ἐν τῷ ἱ. Ναῷ ἁγίας Κυριακῆς Κοντοσκαλίου κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἀκαθίστου Ὕμνου καὶ τῇ Μεγάλῃ Τρίτῃ — οἱ ἱερολογιώτατοι διάκονοι κ. Δημήτριος Παπαδόπουλος ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τῆς θείας Ἀναλήψεως Ὑψωμαθείων κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν Α' Χαιρετισμῶν καὶ ἐν τῷ ἱ. Ναῷ ἁγίου Γεωργίου Ποτηρᾶ κατὰ τὴν Τετάρτην τῆς Β' Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν καὶ Πολύκαρπος Ρετσέλλης ἐν τῷ αὐτῷ ἱ. Ναῷ κατὰ τὴν Τετάρτην τῆς Δ' Ἑβδομάδος.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ

Μετὰ ἱερᾶς μεγαλοπρεπείας ἐτελέσθησαν αἱ ἀκολουθίαι τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος καὶ τῆς Λαμπροφόρου Ἀναστάσεως καὶ ἐν ταῖς παρακειμέναις τῇ Ἁγιωτάτῃ Ἀρχιεπισκοπῇ ΚΠόλεως ἱεραῖς Μητροπόλεσι Χαλκηδόνος, Δέρκων καὶ Πριγκηπονήσων, προεξαρχόντων τῶν οἰκείων σεβ. Μητροπολιτῶν. Ὑπὸ τῶν Α. Α. Σεβασμιοτήτων ἀπελύθησαν ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ἑορτῇ τῆς Ἀναστάσεως Ἐγκύκλιοι πρὸς τὸ εὐσεβὲς πλήρωμα τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν.

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς.

Τῇ 23ῃ τοῦ μ. ἀνεχώρησεν εἰς Ἀμερικὴν ἵνα ἀναλάβῃ καθήκοντα ἐν τῇ ἐκεῖ Ἀρχιεπισκοπῇ ὁ τέως Ἀρχιδιάκονος τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Δέρκων ἱερολογ. κ. Ἰάκωβος Κουκούζης.